

UNIVERSITATEA ECOLOGICĂ DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE MANAGEMENT FINANCIAR

Program de studii universitare de licență: Finanțe și Bănci

Forma de învățământ: Învățământ cu frecvență redusă

Suport de curs pentru autoinstruire la disciplina:

DREPT

Coordonator de disciplină:
Conf.univ.dr. Maria-Irina GRIGORE-RĂDULESCU

București, 2020

CUPRINS

INTRODUCERE	6
Obiectivele disciplinei.....	6
Competențe conferite	7
Resurse și mijloace de lucru.....	7
Structura cursului	8
Cerințe preliminare	8
Discipline deservite.....	8
Durata medie de studiu individual	9
Evaluarea.....	9
Unitatea de învățare I INTRODUCERE ÎN TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI	10
I.1. Introducere	10
I.2. Competențe conferite.....	10
I.3. Conținut	10
I.3.1. Corelația dintre știință, științele sociale și știința dreptului (științele juridice).....	11
I.3.2. Importanța și necesitatea Teoriei generale a dreptului în sistemul științei dreptului (științelor juridice)	12
I.3.3. Definiția și obiectul Teoriei generale a dreptului	12
I.3.4. Științele juridice istorice	12
I.3.5. Științele juridice de ramură.....	12
I.3.6. Științele juridice ajutoare, participative, auxiliare	13
I.4. Rezumat	13
I.5. Test de evaluare a cunoștințelor	13
I.6. Bibliografie recomandată.....	14
Unitatea de învățare II METODOLOGIA JURIDICĂ	15
II.1. Introducere.....	15
II.2. Competențe conferite	15
II.3. Conținut.....	15
II.3.1. Definiția metodologiei juridice	15
II.3.2. Metodele cercetării științifice juridice	16
II.4. Rezumat.....	16
II.5. Test de evaluare a cunoștințelor	17
II.6. Bibliografie recomandată	17
Unitatea de învățare III CONCEPTUL DREPTULUI.....	19
III.1. Introducere	19
III.2. Competențe conferite	19
III.3. Conținut.....	19
III.3.1. Accepțiunile noțiunii de drept.....	20
III.3.2. Dimensiunea istorică a dreptului. Scurte considerații privind originea și apariția dreptului	20
III.3.3. Primele legiuiuri.....	21
III.3.4. Dimensiunea socială a dreptului	21
III.3.5. Esența dreptului.....	22
III.3.6. Conținutul dreptului	22
III.3.7. Forma dreptului.....	22

III.3.8. Sistemul dreptului	22
III.3.9. Definiția dreptului	23
III.3.10. Tipologia dreptului	23
III.4. Rezumat	23
III.5. Test de evaluare a cunoștințelor	24
III.6. Bibliografie recomandată	25
Unitatea de învățare IV FACTORII DE CONFIGURARE ȘI EVOLUȚIE A DREPTULUI.....	26
IV.1. Introducere	26
IV.2. Competențe conferite	26
IV.3. Conținut	26
IV.3.1. Definiția factorilor de configurare și evoluție a dreptului.	26
IV.3.2. Cadrul natural - factor de configurare a dreptului	27
IV.3.3. Cadrul economic, social și politic național, regional și internațional – factor de configurare a dreptului	27
IV.3.4. Factorul uman.....	27
IV.4. Rezumat	27
IV.5. Test de evaluare a cunoștințelor	28
IV.6. Bibliografie recomandată.....	28
Unitatea de învățare V DREPTUL ȘI STATUL.....	30
V.1. Introducere	30
V.2. Competențe conferite	30
V.3. Conținut.....	30
V.3.1. Câteva considerații privind apariția și evoluția statului	30
V.3.2. Noțiunea statului	31
V.3.3. Conținutul statului (elementele constitutive ale statului).....	31
V.3.4. Puterea de stat.....	31
V.3.5. Organele statului.....	31
V.3.6. Funcțiile statului	32
V.3.7. Forma statului	32
V.4. Rezumat.....	32
V.5. Test de evaluare a cunoștințelor	32
V.6. Bibliografie recomandată	33
Unitatea de învățare VI PRINCIPIILE DREPTULUI. FUNCȚIILE DREPTULUI	35
VI.1 Introducere	35
VI.2. Competențe conferite	35
VI.3. Conținut	35
VI.3.1. Principiile dreptului.....	36
VI.3.2. Funcțiile dreptului	37
VI.4. Rezumat	38
VI.4.1. Principiile dreptului.....	38
VI.4.2. Funcțiile dreptului	38
VI.5. Test de evaluare a cunoștințelor.....	38
VI.5.1. Principiile dreptului.....	38
VI.5.2. Funcțiile dreptului	39
VI.6. Bibliografie recomandată.....	40
Unitatea de învățare VII DREPTUL ÎN SISTEMUL NORMATIV SOCIAL	41
VII.1. Introducere.....	41
VII.2. Competențe conferite.....	41
VII.3. Conținut	41

VII.3.1. <i>Conexiunea dintre norma socială și conduita umană</i>	41
VII.3.2. <i>Sistemul normelor sociale</i>	41
VII.4. Rezumat	42
VII.5. Test de evaluare a cunoștințelor	42
VII.6. Bibliografie recomandată	43
Unitatea de învățare VIII NORMA JURIDICĂ	45
VIII.1. Introducere	45
VIII.2. Competențe conferite	45
VIII.3. Conținut	45
VIII.3.1. <i>Definiția normei juridice</i>	46
VIII.3.2. <i>Trăsăturile caracteristice ale normei juridice</i>	46
VIII.3.3. <i>Structura normei juridice</i>	46
VIII.3.4. <i>Clasificarea normelor juridice</i>	47
VIII.3.5. <i>Acțiunea normei juridice</i>	47
VIII.4. Rezumat	48
VIII.5. Test de evaluare a cunoștințelor	49
VIII.6. Bibliografie recomandată	51
VIII.7. Tema de control:	51
Unitatea de învățare IX IZVOARELE DREPTULUI	52
IX.1. Introducere	52
IX.2. Competențe conferite	52
IX.3. Conținut	52
IX.3.1. <i>Definiția și clasificarea izvoarelor dreptului</i>	52
IX.3.2. <i>Analiza izvoarelor formale ale dreptului</i>	53
IX.4. Rezumat	54
IX.5. Test de evaluare a cunoștințelor	54
IX.6. Bibliografie recomandată	55
Unitatea de învățare X TEHNICA ELABORĂRII ACTELOR NORMATIVE	57
X.1. Introducere	57
X.2. Competențe conferite	57
X.3. Conținut	57
X.3.1. <i>Conceptul de tehnică juridică</i>	58
X.3.2. <i>Componentele tehnicii juridice</i>	58
X.3.3. <i>Tehnica legislativă</i>	58
X.3.4. <i>Etapetele elaborării actelor normative</i>	59
X.3.5. <i>Părțile constitutive ale actului normativ</i>	59
X.3.6. <i>Elementele de structură ale actului normativ</i>	59
X.3.7. <i>Tehnica sistematizării actelor normative</i>	60
X.3.8. <i>Evenimentele legislative</i>	60
X.4. Rezumat	60
X.5. Test de evaluare a cunoștințelor	61
X.6. Bibliografie recomandată	62
X. 7. Tema de control:	62
Unitatea de învățare XI REALIZAREA DREPTULUI	63
XI.1. Introducere	63
XI.2. Competențe conferite	63
XI.3. Conținut	63
XI.3.1. <i>Definiția realizării dreptului</i>	63
XI.3.2. <i>Formele realizării dreptului</i>	63

XI.4. Rezumat	64
XI.5. Test de evaluare a cunoștințelor.....	64
XI.6. Bibliografie recomandată.....	65
Unitatea de învățare XII. INTERPRETAREA NORMELOR JURIDICE	66
XII.1. Introducere.....	66
XII.2. Competențe conferite.....	66
XII.3. Conținut	66
XII.3.1. Definiția și importanța interpretării normelor juridice	66
XII.3.2. Felurile (formele) interpretării normelor juridice	66
XII.3.3. Metodele interpretării normelor juridice	67
XII.3.4. Rezultatele interpretării normelor juridice	67
XII.4. Rezumat	67
XII.5. Test de evaluare a cunoștințelor	68
XII.6. Bibliografie recomandată	68
Capitolul XIII. RAPORTUL JURIDIC	70
XIII.1. Introducere	70
XIII.2. Competențe conferite	70
XIII.3. Conținut.....	70
XIII.3.1. Definiția raportului juridic	71
XIII.3.2. Trăsăturile caracteristice ale raportului juridic.....	71
XIII.3.3. Premisele raportului juridic.....	71
XIII.3.4. Subiectele raportului juridic	71
XIII.3.5. Conținutul raportului juridic.....	72
XIII.3.6. Obiectul raportului juridic.....	72
XIII.3.7. Faptul juridic	72
XIII.4. Rezumat.....	72
XIII.5. Test de evaluare a cunoștințelor.....	73
XIII.6. Bibliografie recomandată	73
Capitolul XIV. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ	75
XIV.1. Introducere	75
XIV.2. Competențe conferite	75
XIV.3. Conținut.....	75
XIV.3.1. Noțiunea răspunderii juridice	75
XIV.3.2. Formele răspunderii juridice	75
XIV.3.3. Condițiile răspunderii juridice	76
XIV.4. Rezumat	76
XIV.5. Test de evaluare a cunoștințelor.....	76
XIV.6. Bibliografie recomandată.....	77
BIBLIOGRAFIE.....	78

INTRODUCERE

Disciplina Drept este destinată studenților Facultății de Științe Economice din cadrul Universității Ecologice din București, forma de învățământ cu frecvență redusă (IFR), dar poate constitui un util material de studiu și pentru studenții la forma de învățământ cu frecvență.

Obiectivele disciplinei

1. Însușirea cunoștințelor referitoare la:

- noțiunile de drept, stat, putere de stat, normă juridică, izvor de drept, raport juridic, răspundere juridică, elaborarea dreptului, realizarea dreptului, tehnica juridică, interpretarea dreptului, răspunderea juridică;

- locul și rolul științelor juridice în sistemul științelor sociale;
- metodele specifice de cercetare juridică;
- accepțiunile termenului de drept;
- factorii care contribuie la apariția și evoluția dreptului;
- cronologia istorică a apariției și evoluției statului și a principalelor instituții juridice;
- principiile și funcțiile dreptului;
- rolul normelor juridice în sistemul normativ social;
- norma juridică, celulă de bază a dreptului;
- izvoarele formale ale dreptului;
- tehnica elaborării actelor normative și realizarea dreptului prin forme specifice;
- interpretarea dreptului, proces esențial în corecta aplicare a normelor juridice;
- raportul juridic și importanța sa în cadrul relațiilor sociale;
- răspunderea juridică, în antiteză cu responsabilitatea juridică.

2. Dobândirea deprinderilor de a:

- utiliza categorii, concepte și noțiuni fundamentale, specifice întregului sistem de drept;
- analiza și sintetiza fundamentele sistemului de drept și ale statului de drept;
- explica modalitatea de elaborare și realizare a actelor normative;
- identifica necorelarea unor dispoziții legale în cadrul sistemului actelor normative;
- compara diverse teorii și doctrine în formularea unor aprecieri personale.

3. Formarea abilităților de a:

- explica rolul globalizării în procesul legislativ și corelarea normelor juridice interne cu cele unionale și internaționale;
- analiza stadiul evoluției relației stat-drept;

- opera cu principalele categorii, concepte și noțiuni juridice;
- sintetiza sau dezvolta, după caz;
- activa în domeniul elaborării și realizării dreptului;
- utiliza resursele Internet în funcție de specificul acestei discipline, prin completarea cunoștințelor teoretice cu rezolvarea testelor de autoevaluare, stimularea activităților de căutare pe Internet a legislației indicate, precum și a unor soluții ale jurisprudenței

4. Manifestarea unei atitudini de justă și corectă analiză a realităților juridice.

Competențe conferite

După parcurgerea acestei discipline, studentul va fi capabil:

- să definească sensurile noțiunii de „drept”;
- să identifice trăsăturile caracteristice ale dreptului și rolul acestuia în reglementarea relațiilor sociale;
- să explice apariția, evoluția, elaborarea și realizarea dreptului;
- să conștientizeze necesitatea corelării normelor juridice ce dau expresie unei realități juridice.

Prezentarea noțiunilor specifice disciplinei Drept se face gradual, în funcție de tematica abordată. Am apelat în acest scop inclusiv la exemple din dreptul pozitiv și la definiții ori explicații ale doctrinei de specialitate. Analiza comparativă a unor instituții comune diverselor ramuri de drept contribuie la proiectarea unei perspective ample asupra temelor abordate și facilitează corecta însușire a acestora.

Resurse și mijloace de lucru

Toate cele 14 unități de învățare pot fi studiate direct din manualul tipărit, din suportul de curs disponibil pe biblioteca virtuală și din resursele de învățare informatice puse la dispoziția studenților. Pentru o pregătire temeinică, sugerăm efectuarea tuturor testelor de evaluare, astfel încât rezultatul pregătirii să fie cât mai obiectiv. De asemenea, sugerăm studenților alcătuirea propriilor planuri și scheme, pentru o mai bună sistematizare a cunoștințelor dobândite.

Fiecare unitate de învățare debutează cu prezentarea obiectivelor urmărite – din punctul de vedere al nivelului de cunoștințe – prin studierea temei respective. Recomandăm citirea cu atenție a obiectivelor și, la sfârșitul cursului, revederea acestora pentru a verifica dacă au fost atinse în întregime.

Testele de evaluare prezente la sfârșitul fiecărei unități de învățare contribuie la verificarea modalității specifice de învățare și la îmbunătățirea cunoștințelor. Timpul recomandat rezolvării

testelor este de 30 de minute, numai după studierea în întregime a unui curs Testele sunt exemplificative și nu vor fi repetate la examinare.

La fiecare unitate de învățare există indicată o bibliografie selectivă recomandată pentru a crea o viziune comparativă asupra unor instituții și pentru a consolida gândirea juridică a studenților.

Structura disciplinei

Disciplina Drept este structurată în 14 unități de învățare (fiecare unitate de învățare fiind aferentă unui capitol) și reflectă materia corespunzătoare programei pentru semestrul 1 al primului an de studiu.

Durata medie de învățare estimăm a fi de aproximativ 14 de ore, iar pentru examen ar fi necesar un studiu de o săptămână.

Studierea fiecărui capitol necesită un efort estimat la 1 oră, astfel încât să se fixeze temeinic cunoștințele specifice acestui domeniu.

La sfârșitul fiecărei unități de învățare există modele de teste de evaluare care permit studenților stabilirea propriului ritm de învățare și necesitățile proprii de repetare a unor teme.

Totodată, sunt formulate 2 teme de control, în vederea evaluării pe parcurs, astfel:

Tema 1 – Unitatea de învățare 7: „Acțiunea în timp a normei juridice”;

Tema 2 – Unitatea de învățare 9: „Etapile elaborării actelor normative”.

Temele de control se prezintă de către fiecare student, iar rezultatele acestei evaluări se comunică de către cadrul didactic în mod direct și nemijlocit studenților.

Disciplina Drept poate fi studiată atât în întregime, potrivit ordinii prestabilite a capitolelor, dar se poate și fragmenta în funcție de interesul propriu mai accentuat pentru anumite teme. Însă, în vederea susținerii examenului este obligatorie parcurgerea tuturor celor 14 unități de învățare și efectuarea temelor de control.

Cerințe preliminare

Având în vedere faptul că disciplina se studiază în anul I, semestrul 1 nu sunt necesare cerințe preliminare.

Discipline deservite

Având în vedere că disciplina Drept are rolul de a familiariza studentul cu principalele categorii, concepte și noțiuni fundamentale ale dreptului, considerăm că toate celelalte discipline juridice ce urmează a fi studiate constituie discipline deservite.

Durata medie de autoinstruire

Durata medie de autoinstruire estimăm a fi de aproximativ 28 de ore, iar pentru examen ar fi necesar un studiu de o săptămână.

Studierea fiecărei unități de învățare necesită un efort estimat la 2 ore, astfel încât să se fixeze temeinic cunoștințele specifice acestui domeniu.

Evaluarea

La încheierea studierii disciplinei, este obligatorie realizarea celor două teme de control.

Evaluarea finală constă în susținerea unui examen scris cu subiecte tip grilă cu o singură variantă de răspuns și cu subiecte tip sinteză.

Înainte de examen este indicat să parcurgeți din nou toată materia, cu atenție, durata estimată pentru această activitate fiind de aproximativ o săptămână.

Componenta notei finale: - examen: 60% ;

- testele de control: 40%;

Unitatea de învățare I

INTRODUCERE ÎN TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI

I.1. Introducere

În cuprinsul acestei unități de învățare sunt prezentate cunoștințele referitoare la drept, în generalitatea și esențialitatea sa, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale fenomenului juridic, care au însemnatate principală pentru dezvoltarea celorlalte științe juridice.

I.2. Competențe conferite

După parcurgerea unității de învățare, studentul va fi capabil să prezinte sistemul științelor juridice și să definească Teoria generală a dreptului, prin raportare la celelalte științe juridice.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

I.3. Conținut

I.3.1. Corelația dintre știință, științele sociale și știința dreptului (științele juridice)

I.3.1.1. Definiția și caracteristicile științei

I.3.1.2. Sistemul științelor

I.3.1.3. Sistemul științelor sociale

I.3.1.4. Știința dreptului (științele juridice) – componentă a științelor sociale

I.3.1.4.1. Noțiune

I.3.1.4.2. Funcțiile științei dreptului (științelor juridice)

I.3.1.4.3. Sistemul științei dreptului (științelor juridice)

I.3.2. Importanța și necesitatea Teoriei generale a dreptului în sistemul științei dreptului (științelor juridice)

I.3.3. Definiția și obiectul Teoriei generale a dreptului

I.3.3.1. Definiția Teoriei generale a dreptului

I.3.3.2. Obiectul Teoriei generale a dreptului

I.3.4. Științele juridice istorice

I.3.5. Științele juridice de ramură

I.3.6. Științele juridice ajutătoare, participative, auxiliare

1.3.1. Corelația dintre știință, științele sociale și știința dreptului (științele juridice)

1.3.1.1. Definiția și caracteristicile științei

Știința reprezintă un sistem de cunoștințe și experiențe despre natură, societate și gândire, fundamentate prin folosirea unor metode de cercetare proprii și concretizate în noțiuni, concepte, categorii, principii și relații funcționale.

1.3.1.2. Sistemul științelor cuprinde:

- a. științe ale naturii;
- b. științe despre societate;
- c. științe despre gândire.

1.3.1.3. Sistemul științelor sociale cuprinde:

- a. științe care au ca obiect activitățile umane și ca scop stabilirea legilor și relațiilor funcționale între acestea;
- b. științele istorice;
- c. științele juridice.

1.3.1.4. Știința dreptului (științele juridice) – componentă a științelor sociale

1.3.1.4.1. Noțiune

Știința dreptului (științele juridice) studiază normativitatea socială.

1.3.1.4.2. Funcțiile științei dreptului (științelor juridice)

- funcția descriptivă;
- funcția teoretică.

1.3.1.4.3. Sistemul științei dreptului (științelor juridice)

Sistemul dreptului (științelor juridice) cuprinde:

- Teoria generală a dreptului;
- Științele juridice de ramură;
- Științele juridice istorice;
- Științele juridice participative, ajutătoare, auxiliare.

1.3.2. Importanța și necesitatea Teoriei generale a dreptului în sistemul științei dreptului (științelor juridice)

Necesitatea Teoriei generale a dreptului se justifică prin aspectele de globalizare și generalizare pe care le oferă asupra dreptului, atât sub aspect teoretic, cât și sub aspect practic.

1.3.3. Definiția și obiectul Teoriei generale a dreptului

1.3.3.1. Definiția Teoriei generale a dreptului

Teoria generală este disciplina științifică ce studiază ansamblul dreptului, respectiv determinarea lui, articulațiile și esența lui, alcătuirea și structurarea lui și care elaborează instrumentele esențiale și conceptele fundamentale prin care dreptul este gândit („norma juridică”, „izvorul de drept”, „raportul juridic”, „tehnica juridică”).

1.3.3.2. Obiectul Teoriei generale a dreptului îl constituie:

- observarea și cercetarea fenomenului juridic, cu evidențierea elementelor de generalitate;
- studierea și cercetarea principalelor aspecte ale statului.

Să ne reamintim

Sistemul științei dreptului (științelor juridice) cuprinde:

1. Teoria generală a dreptului;
2. Științele juridice de ramură;
3. Științele juridice istorice;
4. Științele juridice participative, ajutoare, auxiliare.

Teoria generală a dreptului elaborează instrumentele esențiale și conceptele fundamentale prin care dreptul este gândit și, în consecință, nu este o ramură a dreptului.

Obiectul Teoriei generale a dreptului îl constituie:

- observarea și cercetarea fenomenului juridic, cu evidențierea elementelor de generalitate;
- studierea și cercetarea principalelor aspecte ale statului.

1.3.4. Științele juridice istorice

Exemplu: - istoria statului și dreptului românesc.

1.3.5. Științele juridice de ramură

Exemplu: - știința dreptului civil, știința dreptului constituțional, știința dreptului penal.

1.3.6. Științele juridice ajutătoare, participative, auxiliare

Exemplu: - *criminalistica, medicina legală, sociologia juridică, statistica juridică, logica juridică, balistica, informatica juridică etc.*

I.4. Rezumat

1. Sistemul științei dreptului (științelor juridice) cuprinde:

- Teoria generală a dreptului;
- Științele juridice de ramură;
- Științele juridice istorice;
- Științele juridice participative, ajutătoare, auxiliare.

2. Teoria generală a dreptului este o disciplină științifică și didactic-universitară, care elaborează categorii, concepte și noțiuni fundamentale, specifice întregului sistem de drept.

3. Recomandăm a se reține faptul că Teoria generală a dreptului nu este o ramură a dreptului, ea având ca obiect de studiu atât observarea și cercetarea fenomenului juridic, cu evidențierea elementelor de generalitate, cât și studierea și cercetarea principalelor aspecte ale statului.

5. Pentru înțelegerea corectă și completă a științei dreptului, trebuie evidențiat rolul sistemic al științelor juridice care operează cu noțiunile și conceptele sistematizate în Teoria generală a dreptului, respectiv științele juridice de ramură, științele juridice istorice și științele juridice participative, ajutătoare, auxiliare.

I.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Definiți știința și prezentați condițiile ce trebuie îndeplinite pentru dobândirea statului de știință.

2. Definiți știința dreptului.

3. Prezentați structura sistemului științei dreptului.

4. Definiți Teoria generală a dreptului.

5. Precizați obiectul de studiu al Teoriei generale a dreptului.

6. Definiți științele juridice istorice și prezentați importanța studierii acestora.

7. Enumerați câteva dintre științele juridice de ramură.

8. Definiți științele juridice ajutătoare și prezentați, prin exemplificare, rolul acestora.

9. În cadrul cărei categorii de componente ale sistemului științei dreptului includeți: Dreptul civil, Dreptul constituțional, Dreptul roman, Istoria statului și dreptului românesc, Politologia, Logica juridică, Retorica?

I.6. Bibliografie recomandată

- Albici Mihail**, *Nevoia de drept*, Ed. Hamangiu, București, 2021;
- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Boghirnea Iulia**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Sitech, Craiova, 2011;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona, Claudiu Munteanu-Jipescu**, *Doctrine juridice*, curs și caiet de seminar, ediția a IX-a, Ed. Universul Juridic, București, 2021;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Djuvara Mircea**, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;
- Ignătescu Camelia**, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;
- Niemesch Mihail**, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și agăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;
- Plosca Roberta**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;
- Popa Nicolae**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;
- Rebreanu Veronica**, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;
- Șerban Alexandrina**, *Dreptul – ca sistem*, Ed. Hamangiu, București, 2012;
- Vida Ioan, Vida Cristina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia**, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Unitatea de învățare II

METODOLOGIA JURIDICĂ

II.1. Introducere

În cadrul acestei unități de învățare, studenților le sunt prezentate metodele de cercetare științifică juridică.

II.2. Competențe conferite

După parcurgerea celei de-a doua unități de învățare, studentul va putea explica conținutul fiecărei metode de cercetare științifică juridică, precum și necesitatea utilizării conjugate a acestora. De asemenea, va fi capabil să folosească aceste metode și să le recunoască.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

II.3. Conținut

II.3.1. Definiția metodologiei juridice

II.3.2. Metodele cercetării științifice juridice

II.3.2.1. Metoda logică de cercetare juridică

II.3.2.2. Metoda comparativă de cercetare juridică

II.3.2.3. Metoda istorică de cercetare juridică

II.3.2.4. Metoda sociologică de cercetare juridică

II.3.2.5. Metoda cantitativă de cercetare juridică

II.3.1. Definiția metodologiei juridice

Metodologia juridică reprezintă un ansamblu de factori care explică raporturile și legăturile ce se stabilesc între metodele specifice de cunoaștere și cercetare a fenomenului juridic.

Sistemul metodelor cercetării științifice juridice cuprinde:

- metoda logică de cercetare juridică;
- metoda comparativă de cercetare juridică;
- metoda istorică de cercetare juridică;
- metoda sociologică de cercetare juridică;
- metoda cantitativă de cercetare juridică.

II.3.2. Metodele cercetării științifice juridice

II.3.2.1. Metoda logică de cercetare juridică

Metoda logică de cercetare juridică reprezintă ansamblul procedeelor, tehnicilor și operațiunilor metodologice și gnoseologice specifice care conduc la determinarea structurii și dinamicii raporturilor ce se stabilesc între componentele sistemului juridic existent în societate la momentul analizei.

II.3.2.2. Metoda comparativă de cercetare juridică

Metoda comparativă poate fi utilizată cu respectarea a patru reguli, denumite **regulile comparației**.

II.3.2.3. Metoda istorică de cercetare juridică

II.3.2.4. Metoda sociologică de cercetare juridică

II.3.2.5. Metoda cantitativă de cercetare juridică

Să ne reamintim

Metodele cercetării științifice juridice sunt: metoda logică de cercetare juridică; metoda comparativă de cercetare juridică; metoda istorică de cercetare juridică; metoda sociologică de cercetare juridică; metoda cantitativă de cercetare juridică.

II.4. Rezumat

1. Întrucât orice știință are o metodă specifică de cercetare, este foarte important de reținut importanța metodologiei juridice specifică științei dreptului.

2. Metodologia juridică este reprezentată de ansamblul factorilor care explică raporturile și legăturile ce se stabilesc între metodele specifice de cunoaștere și cercetare a fenomenului juridic.

3. Sistemul metodelor cercetării științifice juridice cuprinde:

- metoda logică de cercetare juridică;
- metoda comparativă de cercetare juridică;
- metoda istorică de cercetare juridică;
- metoda sociologică de cercetare juridică;
- metoda cantitativă de cercetare juridică.

4. Fiecare metodă de cercetare juridică presupune o serie de caracteristici specifice, a căror înțelegere conduce la o corectă utilizare a acestor metode în aplicațiile practice.

5. Recomandăm a se înțelege că cercetarea fenomenologiei juridice implică de cele mai multe ori folosirea conjugată a tuturor metodelor de cercetare științifică juridică.

II.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Definiți metodologia juridică.
2. Prezentați structura sistemului metodelor cercetării științifice juridice.
3. Definiți metoda logică de cercetare juridică și explicați rolul ei.
4. Definiți metoda comparativă de cercetare juridică și explicați rolul ei.
5. Care sunt regulile comparației?
6. Definiți metoda istorică de cercetare juridică și explicați rolul ei.
7. Definiți metoda sociologică de cercetare juridică și explicați rolul ei.
8. Definiți metoda cantitativă de cercetare juridică și explicați rolul ei.
9. Pornind de la un exemplu dat, identificați metoda/metodele de cercetare juridică folosită/folosite.
10. Utilizând metodele de cercetare juridică realizați un referat cu tema „Teoria generală a dreptului – disciplină de studiu fundamentală”.

II.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Djuvara Mircea**, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Presentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;
- Ignătescu Camelia**, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;
- Niemesch Mihail**, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;
- Plosca Roberta**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;
- Popa Nicolae**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;

Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;

Rebreanu Veronica, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;

Vida Ioan, Vida Cristina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Unitatea de învățare III

CONCEPTUL DREPTULUI

III.1. Introducere

În cadrul acestei unități de învățare sunt prezentate principalele accepțiuni ale noțiunii de drept, esența conținutul și forma dreptului, sistemul dreptului, definiția dreptului și marile sisteme de drept.

III.2. Competențe conferite

După parcurgerea celei de-a treia unități de învățare, studentul va putea defini toate sensurile noțiunii de drept, inclusiv dreptul în ansamblul său și va putea expune trăsăturile caracteristice ale fiecărui sistem de drept.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

III.3. Conținut

III.3.1. Accepțiunile noțiunii de drept

III.3.2. Dimensiunea istorică a dreptului. Scurte considerații privind originea și apariția dreptului

III.3.3. Primele legiuri

III.3.4. Dimensiunea socială a dreptului

III.3.5. Esența dreptului

III.3.6. Conținutul dreptului

III.3.7. Forma dreptului

III.3.8. Sistemul dreptului

III.3.8.1. Precizări prealabile

III.3.8.2. Noțiunea de sistem al dreptului

III.3.8.3. Elementele componente ale sistemului dreptului

III.3.8.4. Diviziunile dreptului: drept public și drept privat

III.3.9. Definiția dreptului

III.3.10. Tipologia dreptului

III.3.1. Accepțiunile noțiunii de drept

Accepțiunile noțiunii de drept sunt:

1. **știința dreptului;**
2. **dreptul obiectiv;**
3. **dreptul pozitiv;**
4. **dreptul subiectiv**

Exemplu:

- *am dreptul votez pentru că am împlini vârsta de 18 ani și nu mă aflu în vreo situație în care legea îmi interzice exercitarea acestui drept.*

5. **dreptul național.**

Exemplu:

- *dreptul românesc, dreptul francez, etc.*

6. **dreptul internațional;**
7. **dreptul regional;**
8. **dreptul ca artă;**
9. **dreptul privit în dimensiunea sa morală.**

Să ne reamintim

Principalele accepțiuni ale noțiunii de „drept” sunt: știința dreptului; dreptul obiectiv; dreptul pozitiv; dreptul subiectiv; dreptul național; dreptul internațional; dreptul regional; dreptul ca artă; dreptul în dimensiunea sa morală.

III.3.2. Dimensiunea istorică a dreptului. Scurte considerații privind originea și apariția dreptului

Prin adagiile „*ubi societas, ibi jus*” și „*ubi jus, ibi societas*”, romanii consacrau credința lor în veșnicia dreptului roman și a societății romane.

În Egiptul și Babilonul antic, dreptul și statul erau de origine divină.

Hugo Grotius (1583-1645), fondatorul Școlii dreptului natural, susținea teza potrivit căreia „omul este prin natura sa o ființă socială”, dreptul natural reprezentând suma principiilor și regulilor pe care națiunea le dictează pentru satisfacerea nevoilor sociale ale omului.

Școala dreptului natural a formulat o serie de precepte fundamentale:

- *aliendi abstinentia* (respectarea a tot ce e al altuia);
- *promissorum implendorum obligatio* (respectarea obligațiilor);
- *damni culpa dati reparatio* (repararea pagubelor pricinuite altora);

- *poenae inter hominis meritum* (pedeapsa echitabilă).

Concepția modernă fundamentează teoria apariției dreptului în condiții social istorice determinate, pe o anumită treaptă de dezvoltare a societății, adică odată cu apariția statului. Statul creează dreptul, elaborând reguli de conduită cu caracter general și obligatoriu.

III.3.3. Primele legiuri

A. Cel mai cunoscut reprezentant al dinastiei ce a domnit în Babilon a fost Hammurabi (1728 - 1686 î.Hr.), care a elaborat celebrul *cod de legi* (*Codul lui Hammurabi*), descoperit în anul 1901 la Sousa și structurat în 282 articole.

B. Primele norme juridice în Egiptul antic au fost încorporate în scrierile literar-morale intitulate: *Profețiile lui Ipuwer și Învățăături pentru Regele Merikare*, apărute în jurul anului 2000 î.Hr.

C. Dreptul ebraic este profund original; în Vechiul Testament (veritabil cod juridic) sunt cuprinse reglementări privind dreptul de proprietate, statutul juridic al femeii și sclavului, protecția străinilor, a văduvelor, a copiilor și a săracilor, iar începând cu secolul II d. H., reglementările de drept civil și drept penal sunt cuprinse în Talmud (învățătură) considerat codul de viață al poporului evreu.

D. În dreptul persan regele era unica sursă a dreptului, hotărârile regelui constituind legi imuabile, „însirate” de zeul suprem Ahura Mazda.

E. Reprezentativ pentru India antică este Codul lui Manu, redactat între secolele II î.Hr. și II d.Hr., care cuprinde peste 5000 de versuri și se referă la norme juridice de drept public și privat, civil și penal, obiceiuri și prescripții religioase etc.

F. Dreptul chinez se caracterizează prin predominanța regulilor penale, care vizau aproape exclusiv reprimarea crimelor. Cauzele civile se judecau după reguli nescrise, specifice obiceiurilor locale.

Primele coduri de legi au fost redactate în secolul V-IV î.Hr., dar dreptul cutumiar era superior legii scrise.

În Europa primele legiuri sunt: - Legile lui Lycurg în Sparta (secolele X-IX î.Hr.); Legile lui Dracon și Solon în Atena (secolele VI-V î.Hr.); Legea celor XII Table la romani (secolul V î.Hr.); Legea Salică la franci (secolele V-IV î.Hr.).

III.3.4. Dimensiunea socială a dreptului

Alături de dimensiunea istorică, dreptul are și o dimensiune socială, fiind o creație a societății în scopul asigurării ordinii în cadrul societății respective. Dreptul este creat de om pentru om.

III.3.5. Esența dreptului

Esența dreptului constă în voința generală oficializată, care devine voință juridică, exprimată în legi și apărută de stat, în concordanță cu interesele generale fundamentale ale societății.

III.3.6. Conținutul dreptului

Conținutul dreptului îl constituie „ansamblul elementelor, al laturilor și al conexiunilor care dau expresie concretă (contur) voinței și intereselor sociale ce reclamă oficializarea și garantarea pe cale etatică”.

III.3.7. Forma dreptului

Forma dreptului privește organizarea interioară a structurii conținutului său și aspectul exterior al acestuia.

III.3.8. Sistemul dreptului

III.3.8.1. Precizări prealabile

Analizând anterior forma dreptului, constatăm că el există ca un sistem, și nu ca o simplă alăturare de norme juridice.

III.3.8.2. Noțiunea de sistem al dreptului

Sistemul dreptului cuprinde ansamblul relaționării normele juridice, care dau unitate, funcționalitate și ierarhizare dreptului.

III.3.8.3. Elementele componentele ale sistemului dreptului

- norma juridică;
- instituția juridică;
- ramura de drept.

Să ne reamintim

Elementele componente ale sistemului dreptului sunt:

- normele juridice;
- instituțiile juridice;
- ramurile de drept.

III.3.8.4. Diviziunile dreptului: drept public și drept privat

Această diviziune a dreptului în public și privat este de sorginte romană, întrucât dreptul roman era împărțit în *jus publicum* și *jus privatum*.

III.3.9. Definiția dreptului

Dreptul reprezintă totalitatea normelor juridice elaborate sau recunoscute de puterea de stat, care au ca scop organizarea și disciplinarea comportamentului subiecților de drept în cadrul celor mai importante relații din societate, conform valorilor sociale ale societății respective, stabilind drepturi și obligații juridice a căror respectare este asigurată, la nevoie, de forța coercitivă a statului.

III.3.10. Tipologia dreptului

Tipologia dreptului ia în considerare:

- dependența de tipul sistemelor de organizare economico-socială (drept sclavagist, drept feudal, drept burghez, drept socialist);
- apartenența la un bazin de civilizație juridică, criteriu în raport cu care, în dreptul comparat s-a realizat o altă tipologie, respectiv *familia de drept*.

Familiile de drept se clasifică în:

1. marele sistem (familia) de drept romano-germanic cuprinde:
2. marele sistem de drept anglo-saxon (common-law);
3. sistemele juridice religioase și tradiționale;
4. sistemul de drept al Uniunii Europene.

III.4. Rezumat

1. Accepțiunile noțiunii de „drept” trebuie însușite corect, fiind absolut esențiale, deoarece cu ajutorul lor vor fi explicate noi concepte juridice.
2. Foarte importante sunt componentele realității juridice întrucât ele contribuie la înțelegerea procesului de formare a normelor juridice.
3. Conținutul, esența și forma dreptului, precum și aspectele legate de sistemul dreptului permit ca dreptul să fie privit ca un întreg având o formă exterioară, dar și mecanisme interne de corelare a tuturor componentelor sale sistemice.
4. O atenție deosebită trebuie acordată definiției dreptului și încercării de a pătrunde logica acestei definiții.
5. Nicio analiză nu ar fi completă fără a prezenta familiile de drept.

III.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. „Ansamblul normelor juridice elaborate sau recunoscute de către puterea de stat în scopul organizării și disciplinării comportamentului subiectelor de drept în societate, în cadrul celor mai importante relații sociale, ținând seama de valorile fundamentale ale societății, care creează drepturi și obligații juridice și posibil a fi aduse la îndeplinire, în caz de nevoie, prin forța de constrângere a statului” reprezintă:

- a. definiția statului;
- b. definiția dreptului;
- c. definiția raportului juridic.

2. Enunțați accepțiunile termenului „drept”.

3. Prin drept obiectiv se înțelege:

- a. totalitatea normelor juridice, cu caracter general și obligatoriu, elaborate sau recunoscute de către puterea de stat în scopul organizării și desfășurării normale a vieții sociale;
- b. prerogativa recunoscută unei persoane fizice sau juridice de a dispune de un drept(valoare) recunoscut(recunoscută) de lege;
- c. conștiința legiuitorului care analizează, evaluează, valorizează și valorifică o situație socială concretă și, apoi, elaborează norma juridică necesară reglementării respectivei situații.

4. Prin drept pozitiv se înțelege:

- a. ansamblul normelor juridice în vigoare la momentul analizei, într-o societate determinată sau într-un anumit stat, caracterizat prin aplicabilitate directă, imediată, obligatorie și posibil a fi adus la îndeplinire, în caz de nevoie, prin forța de constrângere a statului;
- b. prerogativa recunoscută unei persoane fizice sau juridice de a dispune de un drept(valoare) recunoscut(recunoscută) de lege;
- c. ansamblul ideilor, noțiunilor, conceptelor și principiilor care explică dreptul și prin intermediul cărora dreptul poate fi gândit.

5. Prin drept subiectiv se înțelege:

- a. totalitatea normelor sociale, nesancționate juridic;
- b. prerogativa recunoscută unei persoane fizice sau juridice de a dispune de un drept(valoare) recunoscut(recunoscută) de lege;
- c. posibilitatea de a avea drepturi și obligații juridice.

6. Care este corelația dintre dreptul obiectiv și dreptul național?

7. Dați exemplu de drepturi subiective.

8. Care sunt componentele realității juridice?
9. Definiți esența, conținutul și forma dreptului.
10. Care sunt elementele componente ale sistemului dreptului?
11. Sistemul de drept românesc face parte din:
 - a. marele sistem de drept romano-germanic;
 - b. sistemul de common-law;
 - c. sistemul dreptului Uniunii Europene.

III.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;
- Ignătescu Camelia**, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;
- Niemesch Mihail**, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;
- Plosca Roberta**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;
- Popa Nicolae**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;
- Rebreanu Veronica**, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;
- Vida Ioan, Vida Cristina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia**, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Unitatea de învățare IV

FACTORII DE CONFIGURARE ȘI EVOLUȚIE A DREPTULUI

IV.1. Introducere

În cadrul acestei unități de învățare sunt prezentate studenților cunoștințe referitoare la principalele surse materiale care determină apariția și dinamica dreptului.

IV.2. Competențe conferite

După parcurgerea celei de-a patra unități de învățare, studentul va putea defini factorii de configurare și evoluție a dreptului, îi va putea identifica și va putea formula exemple privind contribuția fiecărui factor la elaborarea normelor juridice.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

IV.3. Conținut

IV.3.1. Definiția factorilor de configurare și evoluție a dreptului. Teorii lansate în doctrina juridică

IV.3.2. Cadrul natural - factor de configurare a dreptului

IV.3.3. Cadrul economic, social și politic național – factor de configurare a dreptului

IV.3.4. Factorul uman

IV.3.1. Definiția factorilor de configurare și evoluție a dreptului.

Factorii de configurare și evoluție a dreptului reprezintă totalitatea surselor care determină substanța și forma dreptului, contribuind, totodată, la modificarea și perfecționarea acestuia, pe parcursul procesului său evolutiv.

Aceștia pot fi grupați în trei mari categorii:

- cadrul natural;
- cadrul economic, social și politic național, regional și internațional;
- factorul uman.

IV.3.2. Cadrul natural - factor de configurare a dreptului

Cadrul natural cuprinde următoarele componente:

- A. mediul geografic;
- B. factorul biologic și fiziologic;
- C. factorul demografic.

IV.3.3. Cadrul economic, social și politic național, regional și internațional – factor de configurare a dreptului

Cadrul social - politic cuprinde mai multe componente (politică, economică, ideologică, culturală), dar esențiale sunt următoarele componente:

- componenta economică;
- structurile organizatorice ale societății.

Societatea civilă reprezintă ansamblul formelor organizatorice nestatale, apolitice, fundamentate pe dreptul de liberă asociere consfințit de Constituție, prin intermediul cărora sunt exprimate public interesele specifice (economice, sociale, spirituale, profesionale etc.) ale opiniei publice.

Să ne reamintim

În cadrul structurilor sociale, rolul cel mai important revine societății civile.

IV.3.4. Factorul uman

În dreptul modern, factorul uman reprezintă zona centrală de interes pentru organele ce au competența de legiferare.

IV.4. Rezumat

1. Factorii de configurare și evoluție a dreptului reprezintă totalitatea surselor în raport cu care sunt elaborate și perfecționate normele juridice, dând expresie atât laturii statice, cât și celei dinamice a dreptului.
2. Factorii de configurare și evoluție a dreptului pot fi grupați în trei mari categorii:
 - cadrul natural;
 - cadrul economic, social și politic național, regional și internațional;
 - factorul uman.
3. Între factorii de configurare și evoluție a dreptului există intercondiționare, fiecare având un rol important în desăvârșirea sistemului de drept.

IV.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Definiți factorii de configurare și evoluție a dreptului.
2. Enumerați factorii de configurare și evoluție a dreptului.
3. Enumerați și prezentați componentele cadrului natural.
4. Care sunt structurile organizatorice ale societății?
5. Definiția și funcțiile societății civile.
6. Căror factori de configurare și evoluție a dreptului dau expresie următoarele acte normative:
 - a) Legea nr. 46/2008 privind Codul silvic, cu modificările și completările ulterioare;
 - b) Legea nr. 82/1993 privind constituirea Rezervației Biosferei „Delta Dunării”, cu modificările și completările ulterioare;
 - c) Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar, cu modificările și completările ulterioare;
 - d) Legea nr. 14/2003 privind partidele politice, cu modificările și completările ulterioare;
 - e) Legea nr. 41/2005 privind prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.
7. Unul dintre factorii de configurare și evoluție a dreptului este:
 - a. factorul uman;
 - b. dreptul obiectiv;
 - c. organele statului.
8. Factorul economic, social și politic național reprezintă:
 - a. dreptul obiectiv;
 - b. un drept subiectiv;
 - c. un factor de configurare și evoluție a dreptului.
9. Realizați o prezentare comparativă a factorului economic, social și politic național și a factorului economic, social și politic regional și internațional.
10. Explicați rolul factorului uman ca factor de configurare și evoluție a dreptului.

IV.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;

Djuvara Mircea, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;

Grigore-Rădulescu Maria-Irina, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;

Grigore-Rădulescu Maria-Irina, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;

Grigore-Rădulescu Maria-Irina, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;

Ignătescu Camelia, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;

Niemesch Mihail, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;

Plosca Roberta, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;

Popa Nicolae, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;

Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;

Rebreanu Veronica, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;

Vida Ioan, Vida Cristina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Unitatea de învățare V

DREPTUL ȘI STATUL

V.1. Introducere

Pe parcursul acestei unități de învățare sunt prezentate cunoștințe referitoare la noțiunea, conținutul, forma și funcțiile statului, precum și la relația stat-drept.

V.2. Competențe conferite

După parcurgerea acestei unități de învățare, studentul va putea prezenta mecanismul apariției statului și a principalelor sale instituții, precum și conținutul, funcțiile și forma statului, cu o corectă distincție între structura de stat, forma de guvernământ și regimul politic.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

V.3. Conținut

V.3.1. Câteva considerații privind apariția și evoluția statului

V.3.2. Noțiunea statului

V.3.2.1. Accepțiunile termenului de stat

V.3.2.2. Definiția statului

V.3.3. Conținutul statului (elementele constitutive ale statului)

V.3.4. Puterea de stat

V.3.4.1. Noțiune și trăsături caracteristice

V.3.4.2. Exercițarea puterii de stat

V.3.5. Organele statului

V.3.6. Funcțiile statului

V.3.7. Forma statului

V.3.1. Câteva considerații privind apariția și evoluția statului

Asupra originii și apariției statului în literatura juridică au fost lansate o serie de teorii care pot fi grupate în trei categorii: ipotezele claselor sociale, ipoteza ideii statului și ipoteza contractualistă.

V.3.2. Noțiunea statului

V.3.2.1. Accepțiunile termenului de stat

Termenul de „stat” are următoarele accepțiuni:

- statul reprezintă o structură organizațională, care desfășoară o activitate specifică, în raport cu anumite obiective și scopuri proprii;
- statul reprezintă un ansamblu de organe care realizează conducerea societății, având ca principală prerogativă elaborarea și aplicarea dreptului;
- statul reprezintă puterea centrală în raport cu entitățile locale;
- statul reprezintă o creație social-istorică, având la bază necesitatea susținerii și preluării intereselor unor grupuri sociale.

V.3.2.2. Definiția statului

Statul reprezintă principala instituție politică a societății, care exercită puterea suverană, asigurând organizarea și conducerii societății, prin prerogativa pe care o are de a elabora și aplica dreptul, a cărui respectare o poate garanta prin forța sa de constrângere.

V.3.3. Conținutul statului (elementele constitutive ale statului)

Statul este definit prin existența a trei elemente intrinseci, constitutive.

V.3.4. Puterea de stat

V.3.4.1. Noțiune și trăsături caracteristice

Puterea de stat este forța cea mai importantă care conduce societatea și se exprimă prin autoritatea publică, având capacitatea de a face ca deciziile ei să fie respectate, prin mijloace de convingere sau prin mijloace de constrângere de către membrii societății.

V.3.4.2. Exercițarea puterii de stat

Potrivit teoriei separației puterilor în stat, cele 3 puteri sunt: puterea legislativă, puterea executivă și puterea judecătorească, fiecare având competențe specifice, dar militând în vederea realizării echilibrului, coordonării și controlului reciproc.

V.3.5. Organele statului

Corespunzător celor 3 puteri – legislativă, executivă și judecătorească – statul își constituie un sistem de instituții, a căror organizare și funcționare este reglementată prin normele juridice.

V.3.6. Funcțiile statului

Funcțiile statului desemnează acele activități concrete pe care organele statului le desfășoară în realizarea scopului acestuia, respectiv apărarea interesului general.

Să ne reamintim

Statul reprezintă principala instituție politică a societății, care exercită puterea suverană, asigurând organizarea și conducerea societății, prin prerogativa pe care o are de a elabora și aplica dreptul, a cărui respectare o poate garanta prin forța sa de constrângere.

V.3.7. Forma statului

Forma statului reprezintă modul de organizare a conținutului puterii, structura internă și externă a acestui conținut.

Laturile componente ale formei de stat sunt:

- A - structura de stat,
- B - forma de guvernământ;
- C - regimul politic.

V.4. Rezumat

1. Statul reprezintă principala instituție politică a societății, care exercită puterea suverană, asigurând organizarea și conducerea societății, prin prerogativa pe care o are de a elabora și aplica dreptul, a cărui respectare o poate garanta prin forța sa de constrângere.

3. Recomandăm însușirea corectă a aspectelor referitoare la elementele constitutive ale statului, funcțiile statului și forma statului.

V.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Definiția statului.
2. Enumerați și definiți elementele constitutive ale statului.
3. Noțiunea și trăsăturile puterii de stat.
4. Explicați conceptul de suveranitate.
5. Definiți și enumerați funcțiile statului.
6. Una dintre următoarele funcții este o funcție a statului:
 - a. funcția legislativă;
 - b. funcția educativă;
 - c. metoda comparativă.

7. Funcția executivă și administrativă este o funcție a:
- a. statului;
 - b. dreptului;
 - c. puterii de stat.
8. Forma statului cuprinde:
- a. marele sistem de drept romano-germanic;
 - b. forma de guvernământ, regimul politic și structura teritoriului de stat;
 - c. teritoriul, populația, puterea de stat.
9. Federația este:
- a. un tip de stat unitar;
 - b. o uniune de state;
 - c. o formă de guvernământ.
10. Monarhia și republica sunt:
- a. regimuri politice;
 - b. forme de guvernământ;
 - c. evenimente legislative.

V.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Djuvara Mircea**, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;
- Ignătescu Camelia**, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;

Niemesch Mihail, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și agăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;

Plosca Roberta, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;

Popa Nicolae, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;

Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;

Rebreanu Veronica, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;

Vida Ioan, Vida Cristina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Unitatea de învățare VI

PRINCIPIILE DREPTULUI. FUNCȚIILE DREPTULUI

VI.1 Introducere

În cadrul celei de-a șasea unități de învățare, sunt prezentate principiile fundamentale ale dreptului și distincția operată între acestea și principiile ramurilor de drept. De asemenea, acest capitol are menirea de a cuprinde în conținutul lui cunoștințe referitoare la principalele funcții ale dreptului.

VI.2. Competențe conferite

După parcurgerea acestei unități de învățare, studentul va putea prezenta, susținut cu exemple, conținutul fiecărui principiu și va putea face distincția între principiile fundamentale ale dreptului și cele specifice fiecărei ramuri de drept. Totodată, va fi capabil să enumere și explice rolul fiecărei funcții a dreptului.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

VI.3. Conținut

VI.3.1. Principiile dreptului

VI.3.1.1. Prezentare generală

VI.3.1.1.1. Noțiuni

VI.3.1.1.2. Clasificarea principiilor dreptului

VI.3.1.1.3. Evoluția și delimitarea principiilor fundamentale ale dreptului

VI.3.1.1.4. Particularitățile principiilor fundamentale ale dreptului

VI.3.1.2. Analiza principiilor fundamentale ale dreptului

VI.3.1.2.1. Principiul asigurării bazelor legale de funcționare a statului sau principiul legalității

VI.3.1.2.2. Principiul libertății și egalității

VI.3.1.2.3. Principiul responsabilității

VI.3.1.2.4. Principiul dreptății, echității și justiției

VI.3.2. Funcțiile dreptului

VI.3.2.1. Noțiuni

VI.3.2.2. Analiza sintetică a funcțiilor dreptului

VI.3.2.2.1. Funcția de instituționalizare sau formalizare juridică a organizării social-politice

VI.3.2.2.2. Funcția de conservare, apărare și garantare a valorilor fundamentale ale societății

VI.3.2.2.3. Funcția de conducere a societății

VI.3.2.2.4. Funcția normativă a dreptului

VI.3.2.2.5. Funcția preventivă a dreptului

VI.3.1. Principiile dreptului

VI.3.1.1. Prezentare generală

VI.3.1.1.1. Noțiune

Principiile fundamentale ale dreptului sunt acele idei generale, conducătoare, călăuzitoare care stau la baza elaborării și aplicării dreptului.

VI.3.1.1.2. Clasificarea principiilor dreptului

Potrivit criteriului importanței și sferei lor de acțiune:

- principii fundamentale (generale) ale dreptului;
- principii ale ramurilor de drept.

VI.3.1.1.3. Evoluția și delimitarea principiilor fundamentale ale dreptului

Delimitarea principiilor fundamentale ale dreptului se realizează în raport cu:

- a) conceptele și categoriile juridice;
- b) normele juridice;
- c) axiomele, maximele și aforismele juridice.

VI.3.1.2. Analiza principiilor fundamentale ale dreptului

Principiile fundamentale ale dreptului sunt următoarele:

1. Principiul asigurării bazelor legale de funcționare a statului sau principiul legalității;
2. Principiul libertății și egalității;
3. Principiul responsabilității;
4. Principiul dreptății, echității și justiției.

Potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (1) din noul Cod civil, principiile generale de drept constituie izvoare de drept, care se aplică în cazurile neprevăzute de lege, în absența uzanțelor și a dispozițiilor legale asemănătoare.

VI.3.1.2.1. Principiul asigurării bazelor legale de funcționare a statului sau principiul legalității

VI.3.1.2.2. Principiul libertății și egalității

VI.3.1.2.3. Principiul responsabilității

VI.3.1.2.4. Principiul dreptății, echității și justiției

Să ne reamintim

Principiile generale, fundamentale ale dreptului constituie acele idei generale, conducătoare, călăuzitoare care stau la baza elaborării și aplicării dreptului.

În conformitate cu dispozițiile art. 1 alin. (1) din noul Cod civil, în cazurile neprevăzute de lege și în absența uzanțelor și a dispozițiilor legale asemănătoare, se aplică principiile generale de drept, cărora li se recunoaște calitatea de izvoare de drept.

VI.3.2. Funcțiile dreptului

VI.3.2.1. Noțiune

Funcțiile dreptului sunt acele activități concrete pe care le desfășoară (execută) dreptul pentru a-și realiza scopul său fundamental, acela de a reglementa conduita subiecților de drept și de a asigura ordinea în societate, potrivit voinței generale.

VI.3.2.2. Analiza sintetică a funcțiilor dreptului

VI.3.2.2.1. Funcția de instituționalizare sau formalizare juridică a organizării social-politice

VI.3.2.2.2. Funcția de conservare, apărare și garantare a valorilor fundamentale ale societății

VI.3.2.2.3. Funcția de conducere a societății

VI.3.2.2.4. Funcția normativă a dreptului

VI.3.2.2.5. Funcția preventivă a dreptului

Să ne reamintim

Deși sunt analizate separat, în scop didactic, funcțiile dreptului acționează concomitent.

VI.4. Rezumat

VI.4.1. Principiile dreptului

1. Principiile fundamentale ale dreptului sunt acele idei generale, conducătoare, călăuzitoare care stau la baza elaborării și aplicării dreptului, deosebindu-se de principiile specifice ramurilor de drept.

2. Principiile fundamentale ale dreptului prezintă o serie de particularități specifice.

3. Principiile fundamentale ale dreptului sunt următoarele:

- Principiul asigurării bazelor legale de funcționare a statului sau principiul legalității;
- Principiul libertății și egalității;
- Principiul responsabilității;
- Principiul dreptății, echității și justiției.

VI.4.2. Funcțiile dreptului

1. Funcțiile dreptului reprezintă acele activități concrete pe care le desfășoară (execută) dreptul pentru a-și realiza scopul său fundamental, acela de a reglementa conduita subiecților de drept și de a asigura ordinea în societate, potrivit voinței generale.

2. Funcțiile dreptului sunt următoarele:

- funcția de instituționalizare sau formalizare juridică a organizării social- politice;
- funcția de conservare, apărare și garantare a valorilor fundamentale ale societății;
- funcția de conducere a societății;
- funcția normativă;
- funcția preventivă.

3. Rolul fiecărei funcții trebuie înțeles atât separat, dar, mai ales, subsumat acțiunii tuturor funcțiilor, deoarece numai astfel întregul mecanism juridic poate funcționa.

VI.5. Test de evaluare a cunoștințelor

VI.5.1. Principiile dreptului

1. Definiți principiile fundamentale ale dreptului.

2. Enumerați principiile fundamentale ale dreptului.

3. Stabiliți corelația dintre principiile fundamentale ale dreptului și principiile ramurilor de drept.

4. Explicați delimitarea dintre principiile fundamentale ale dreptului și normele juridice.

5. Care dintre următoarele principii este un principiu al dreptului:

- a. principiul asigurării unui raport firesc între dinamica și statica dreptului;
- b. principiul legalității sau al asigurării bazelor legale de funcționare a statului;

- c. principiul cooperării internaționale.
- 6. Explicați principiul legalității sau al asigurării bazelor legale de funcționare a statului.
- 7. Explicați principiul libertății și egalității.
- 8. Principiul responsabilității este:
 - a. un principiu al dreptului;
 - b. un principiu al statului;
 - c. un principiu al legiferării.
- 9. Explicați distincția între responsabilitate și răspundere.
- 10. Pornind de la un studiu de caz, explicați principiul dreptății, echității și justiției.

VI.5.2. Funcțiile dreptului

- 1. Definiți funcțiile dreptului.
- 2. Enumerați funcțiile dreptului.
- 3. Explicați și exemplificați funcția de instituționalizare sau formalizare juridică a organizării social-politice.
- 4. Explicați și exemplificați funcția de apărare, conservare și garantare a valorilor fundamentale ale societății.
- 5. Explicați și exemplificați funcția de conducere a societății.
- 6. Explicați și exemplificați funcția normativă a dreptului.
- 7. Explicați și exemplificați funcția preventivă a dreptului.
- 8. Care dintre următoarele funcții este o funcție a dreptului:
 - a. funcția de conservare, apărare și garantare a valorilor fundamentale ale societății;
 - b. funcția externă
 - c. forma de stat.
- 9. Funcția normativă este o funcție a:
 - a. statului;
 - b. dreptului;
 - c. a puterii de stat.
- 10. Respectarea normelor juridice dă expresie:
 - a. funcției de conservare, apărare și garantare a valorilor sociale ale societății;
 - b. funcției preventive;
 - c. funcției de conducere a societății.

VI.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Djuvara Mircea**, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Presentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;
- Ignătescu Camelia**, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;
- Niemesch Mihail**, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și agăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;
- Plosca Roberta**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;
- Popa Nicolae**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;
- Rebreanu Veronica**, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;
- Vida Ioan, Vida Cristina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia**, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Unitatea de învățare VII

DREPTUL ÎN SISTEMUL NORMATIV SOCIAL

VII.1. Introducere

Această unitate de învățare cuprinde cunoștințe referitoare la structura sistemul normativ social și la corelația normelor juridice cu principalele categorii de norme sociale.

VII.2. Competențe conferite

După parcurgerea celei de-a șaptea unități de învățare, studentul va putea explica importanța normării conduitei umane și va avea capacitatea de a prezenta corelația dintre normele juridice și orice altă categorie de norme sociale.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

VII.3. Conținut

VII.3.1. Conexiunea dintre norma socială și conduita umană

VII.3.2. Sistemul normelor sociale

VII.3.2.1. Structura sistemului normelor sociale

VII.3.2.2. Corelația normelor juridice cu celelalte categorii de norme sociale

VII.3.1. Conexiunea dintre norma socială și conduita umană

Norma socială este o regulă ce reglementează conduita umană, în scopul asigurării ordinii sociale.

VII.3.2. Sistemul normelor sociale

VII.3.2.1. Structura sistemului normelor sociale

Sistemul normelor sociale cuprinde:

- a) norme morale (etice);
- b) norme obișnuielnice;
- c) norme politice și norme specifice organizațiilor nestatale sau neguvernamentale;
- d) norme tehnice;
- e) norme religioase;

- f) norme de conviețuire socială;
- g) norme juridice.

Pentru clarificare vom proceda la analiza fiecărei categorii de norme prin corelație cu normele juridice.

VII.3.2.2. Corelația normelor juridice cu celelalte categorii de norme sociale

- A. Corelația normelor juridice cu normele morale (etice)**
- B. Corelația normelor juridice cu normele obișnuielnice**
- C. Corelația normelor juridice cu normele religioase**
- D. Corelația normelor juridice cu specifice organizațiilor neguvernamentale sau nestatale**
- E. Corelația normelor juridice cu normele tehnice**
- F. Corelația normelor juridice cu normele de conviețuire socială**
- G. Corelația normelor juridice cu normele de deontologie profesională**

Să ne reamintim

Conduita umană este supusă normativității sociale, respectiv tuturor categoriilor de norme anterior analizate, ce dau expresie sistemului normelor sociale.

VII.4. Rezumat

1. Norma socială este o regulă ce reglementează conduita umană, în scopul asigurării ordinii sociale.
2. Sistemul normelor sociale cuprinde:
 - a) norme morale (etice);
 - b) norme obișnuielnice;
 - c) norme politice și norme specifice organizațiilor nestatale sau neguvernamentale;
 - d) norme tehnice;
 - e) norme religioase;
 - f) norme de conviețuire socială;
 - g) norme juridice.
3. Se recomandă acordarea unei atenții deosebite tuturor categoriilor de norme sociale pentru o bună înțelegere a funcționării mecanismului social, în ansamblul său.

VII.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Definiți norma socială și prezentați structura sistemului normelor sociale.
2. Explicați corelația dintre normele morale și normele juridice.

3. Explicați corelația dintre normele obișnuiețnice și normele juridice.
4. Explicați corelația dintre normele religioase și normele juridice.
5. Explicați corelația dintre normele morale și normele juridice.
6. Explicați corelația dintre normele specifice organizațiilor neguvernamentale sau nestatale și normele juridice.
7. Explicați corelația dintre normele tehnice și normele juridice.
8. Explicați corelația dintre normele de conviețuire socială și normele juridice.
9. Explicați corelația dintre normele de deontologie profesională și normele juridice.
10. Respectul față de persoanele în vârstă constituie:
 - a. o normă socială;
 - b. o normă juridică;
 - c. un principiu al dreptului.

VII.6. Bibliografie recomandată

- Ceterchi, I., Craiovan, I.**, *Introducere în Teoria generală a dreptului*, Editura ALL, București, 1996;
- Craiovan, I.**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2009;
- Craiovan, I.**, *Teoria generală a dreptului*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Olimp, București, 1998;
- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Djuvara Mircea**, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;

Ignătescu Camelia, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;

Niemesch Mihail, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și agăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;

Plosca Roberta, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;

Popa Nicolae, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;

Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;

Rebreanu Veronica, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;

Vida Ioan, Vida Cristina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Unitatea de învățare VIII

NORMA JURIDICĂ

VIII.1 Introducere

Această unitate de învățare cuprinde aspecte referitoare la definiția, trăsăturile, structura, clasificarea și acțiunea normei juridice, pornind de la premisa că norma juridică reprezintă celula de bază a dreptului.

VIII.2. Competențe conferite

După parcurgerea acestei unități de învățare, studentul va putea defini norma juridică, va putea prezenta structura internă și externă a acesteia și va fi capabil să explice acțiunea în timp, în spațiu și asupra persoanelor a normelor juridice.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

VIII.3. Conținut

VIII.3.1. Definiția normei juridice

VIII.3.2. Trăsăturile caracteristice ale normei juridice

VIII.3.2.1. Norma juridică are un caracter general și impersonal

VIII.3.2.2 Norma juridică are un caracter obligatoriu

VIII.3.2.3. Norma juridică are un caracter tipic

VIII.3.2.4. Norma juridică implică un raport intersubiectiv

VIII.3.3. Structura normei juridice

VIII.3.4. Clasificarea normelor juridice

VIII.3.5. Acțiunea normei juridice

VIII.3.5.1. Acțiunea în timp a normei juridice

VIII.3.5.2. Acțiunea în spațiu a normei juridice

VIII.3.5.3. Acțiunea normei juridice asupra persoanelor

VIII.3.1. Definiția normei juridice

Norma juridică este o regulă de conduită cu caracter general și obligatoriu, elaborată sau recunoscută de către puterea de stat, în scopul asigurării ordinii sociale, ce poate fi adusă la îndeplinire, în caz de nevoie, prin forța de constrângere a statului.

VIII.3.2. Trăsăturile caracteristice ale normei juridice

Trăsăturile caracteristice ale normei juridice sunt următoarele:

VIII.3.2.1. Norma juridică are un caracter general și impersonal

VIII.3.2.2 Norma juridică are un caracter obligatoriu

VIII.3.2.3. Norma juridică are un caracter tipic

VIII.3.2.4. Norma juridică implică un raport intersubiectiv

Să ne reamintim

Norma juridică reprezintă o regulă de conduită cu caracter general și obligatoriu, elaborată sau recunoscută de către puterea de stat în scopul asigurării ordinii sociale, ce poate fi adusă la îndeplinire, în caz de nevoie, pe calea forței de constrângere a statului.

Trăsăturile caracteristice sunt următoarele:

1. norma juridică are caracter general și impersonal;
2. norma juridică are caracter obligatoriu;
3. norma juridică are caracter tipic;
4. norma juridică implică un raport intersubiectiv.

VIII.3.3. Structura normei juridice

Structura normei juridice se analizează sub două aspecte:

- **structura logică (internă);**
- **structura tehnico-legislativă (externă).**

a) Structura logică a normei juridice

Structura logică a normei juridice este una trihotomică, având în componența sa următoarele trei elemente:

- ipoteza;
- dispoziția;
- sancțiunea.

b) Structura tehnico-legislativă a normei juridice

Structura tehnico-legislativă a normei juridice are în vedere forma exterioară de exprimare a conținutului, a cărui redactare trebuie să fie concretă, concisă și clară.

Elementul de bază în analiza structurii tehnico-legislative este **articolul**.

Să ne reamintim

Structura normei juridice se analizează sub două aspecte:

1. structura logică (internă) vizează cuprinderea în conținutul normei a trei elemente: ipoteza, dispoziția și sancțiunea.

2. structura tehnico-legislativă nu se suprapune întotdeauna cu structura logică și are ca element de bază articolul. Normele juridice exprimate în articole sunt grupate în acte normative, care, la rândul lor, sunt structurate pe părți, titluri, capitole, secțiuni, articole, alineate, litere, puncte.

VIII.3.4. Clasificarea normelor juridice

Clasificarea normelor juridice se realizează potrivit mai multor criterii, printre care menționăm:

a) După criteriul modului de reglementare a conduitei, normele juridice se clasifică în:

- norme juridice onerative;
- normele juridice prohibitive.

b) După criteriul sferei de aplicare, normele juridice sunt:

- norme juridice generale;
- norme juridice speciale;
- norme juridice de excepție.

VIII.3.5. Acțiunea normei juridice

Acțiunea normelor juridice se analizează pe trei direcții:

- acțiunea în timp;
- acțiunea în spațiu și
- acțiunea asupra persoanelor.

VIII.3.5.1. Acțiunea în timp a normei juridice

Acțiunea în timp a normei juridice se realizează prin parcurgerea a **trei momente**:

- a) intrarea în vigoare a normei juridice;
- b) acțiunea în timp propriu-zisă a normei juridice;
- c) ieșirea din vigoare a normei juridice.

VIII.3.5.2. Acțiunea în spațiu a normei juridice

Sub aspectul acțiunii normelor juridice în spațiu se pune problema de a clarifica aspectele legate de existența concomitentă a mai multor sisteme juridice, pornind de la principiul dominant,

respectiv **principiul teritorialității**, potrivit căruia normele juridice acționează asupra teritoriului statului al cărui organ le-a edictat.

VIII.3.5.3. Acțiunea normei juridice asupra persoanelor

Acțiunea normelor juridice asupra persoanelor este guvernată de **principiul personalității**, potrivit căruia, de regulă, toate persoanele aflate pe teritoriul unui stat se supun normelor juridice ale statului respectiv.

Să ne reamintim

Norma juridică acționează pe trei direcții: în timp, în spațiu și asupra persoanelor.

Acțiunea în timp se realizează prin parcurgerea a trei momente: intrarea în vigoare, acțiunea în timp propriu-zisă și ieșirea din vigoare.

Acțiunea în spațiu este guvernată de principiul teritorialității potrivit căruia, de regulă, normele juridice acționează asupra teritoriului statului al cărui organ le-a edictat.

Acțiunea asupra persoanelor este circumscrisă principiului personalității, potrivit căruia, de regulă, toate persoanele aflate pe teritoriul unui stat se supun normelor juridice ale statului respectiv.

VIII.4. Rezumat

1. Norma juridică este o regulă de conduită cu caracter general și obligatoriu, elaborată sau recunoscută de către puterea de stat, în scopul asigurării ordinii sociale, ce poate fi adusă la îndeplinire, în caz de nevoie, prin forța de constrângere a statului.

2. Trăsăturile caracteristice ale normei juridice sunt următoarele:

- are un caracter general și impersonal;
- are un caracter obligatoriu;
- are un caracter tipic;
- implică un raport intersubiectiv.

3. Structura normei juridice se analizează sub două aspecte:

- structura logică (internă);
- structura tehnico-legislativă (externă).

Structura logică a normei juridice este trihotomică, având în componența sa următoarele trei elemente:

- ipoteza;
- dispoziția;
- sancțiunea.

Structura tehnico-legislativă a normei juridice are în vedere forma exterioară de exprimare a conținutului, a cărei redactare trebuie să fie concretă, concisă și clară.

4. Clasificarea normelor juridice se realizează potrivit mai multor criterii, importanța acestora fiind relevantă atât la nivel teoretic, cât mai ales practic.

5. Acțiunea normei juridice se realizează pe trei direcții:

- Acțiunea în timp a normei juridice;
- Acțiunea în spațiu a normei juridice;
- Acțiunea normei juridice asupra persoanelor.

VIII.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Norma juridică reprezintă:

- a. o normă etică;
- b. o regulă de conduită cu caracter general și obligatoriu, elaborată sau recunoscută de puterea de stat, în scopul asigurării ordinii sociale, ce poate fi adusă la îndeplinire, la nevoie, prin forța de constrângere a statului;
- c. o funcție a dreptului.

2. Care sunt trăsăturile caracteristice ale normei juridice:

- a. este un raport social; este un raport de suprastructură; este un raport volițional; este un raport valoric; reprezintă o categorie istorică;
- b. caracterul general și impersonal; caracterul obligatoriu; caracterul tipic; presupune un raport intersubiectiv;
- c. nu are trăsături caracteristice specifice.

3. Structura logico-juridică a normei juridice cuprinde:

- a. ipoteza, dispoziția și sancțiunea;
- b. alineate, articole, capitole, secțiuni, titluri;
- c. caracterul obligatoriu.

4. Norma juridică acționează:

- a. numai asupra statului și organelor statului;
- b. în timp, în spațiu și asupra persoanelor;
- c. numai asupra persoanelor fizice și juridice.

5. Norma juridică intră în vigoare:

- a. la trei zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României sau la o dată ulterioară prevăzută în textul actului normativ;
- b. la data publicării în Monitorul Oficial al României;
- c. data intrării în vigoare nu se prevede.

6. Abrogarea reprezintă:

- a. o modalitate de intrare în vigoare a unei legi;
- b. o modalitate de ieșire din vigoare a unui act normativ;
- c. o specie de act normativ.

7. Dați exemplu de norme juridice cu ipoteză:

- strict determinată;
- relativ determinată;
- simplă;
- complexă.

8. Dați exemplu de norme juridice cu dispoziție:

- determinată;
- relativ determinată.

9. Dați exemplu de norme juridice cu sancțiune:

- absolut determinată;
- relativ determinată;
- alternativă;
- cumulativă.

10. Dați exemplu de norme juridice:

- onerative;
- prohibitive;
- permissive.

11. Dați exemplu de norme juridice a căror intrare în vigoare se produce la 3 zile de la publicarea în Monitorul Oficial.

12. Dați exemplu de norme juridice a căror intrare în vigoare se produce la o dată ulterioară.

13. Explicați principiile neretroactivității și neultraactivității normei juridice și prezentați excepțiile de la aceste principii.

14. Dați exemplu de abrogare expresă directă și indirectă.

15. Dați exemplu de ieșire din vigoare a unei norme juridice prin atingere la termen.

16. Explicați principiul teritorialității și prezentați excepțiile de la acest principiu.

17. Explicați principiul personalității și prezentați excepțiile de la acest principiu.

VIII.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Djuvara Mircea**, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Presentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;
- Ignătescu Camelia**, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;
- Niemesch Mihail**, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;
- Plosca Roberta**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;
- Popa Nicolae**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;
- Rebreanu Veronica**, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;
- Vida Ioan, Vida Cristina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia**, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

VIII.7. Tema de control:

„ACȚIUNEA ÎN TIMP A NORMEI JURIDICE”

Unitatea de învățare IX

IZVOARELE DREPTULUI

IX.1. Introducere

În cuprinsul acestei unități de învățare sunt prezentate izvoarele formale ale dreptului, în general, și ale dreptului românesc, în special.

IX.2. Competențe conferite

După parcurgerea acestei unități de învățare, studentul va putea defini izvorul de drept și va putea prezenta conținutul fiecăruia dintre izvoarele formale ale dreptului, precizând care dintre acestea sunt și izvoare ale dreptului românesc.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

IX.3. Conținut

IX.3.1. Definiția și clasificare izvoarelor dreptului

IX.3.2. Analiza izvoarelor formale ale dreptului

IX.3.2.1. Obiceiul juridic (cutuma)

IX.3.2.2. Practica judiciară (jurisprudența) și precedentul judiciar

IX.3.2.3. Doctrina juridică

IX.3.2.4. Contractul normativ

IX.3.2.5. Actul normativ

IX.3.2.5.1. Definiția actului normativ

IX.3.2.5.2. Sistemul actelor normative

IX.3.1. Definiția și clasificarea izvoarelor dreptului

Termenul de izvor de drept este analizat în Teoria generală a dreptului sub două accepțiuni, sensuri:

- izvor de drept în sens material, prin care înțelegem factorii de configurare a dreptului, dreptul natural și rațiunea umană, conștiința juridică;
- izvor de drept în sens formal, care desemnează forma exterioară, modalitatea concretă de exprimare a dreptului în cadrul sistemelor de drept, pe parcursul evoluției lor istorice.

IX.3.2. Analiza izvoarelor formale ale dreptului

Izvoarele formale ale dreptului sunt următoarele:

1. Obiceiul juridic (cutuma);
2. Practica judiciară (jurisprudența) și precedentul judiciar;
3. Doctrina juridică;
4. Contractul normativ;
5. Actul normativ.

IX.3.2.1. Obiceiul juridic (cutuma)

IX.3.2.2. Practica judiciară (jurisprudența) și precedentul judiciar

IX.3.2.3. Doctrina juridică

IX.3.2.4. Contractul normativ

IX.3.2.5. Actul normativ

IX.3.2.5.1. Definiția actului normativ

Actul normativ reprezintă izvorul de drept creat de organe ale autorității publice, investite cu competențe normative, care cuprinde norme juridice cu caracter general și obligatoriu, a căror aplicare poate fi realizată, în caz de nevoie, pe calea forței de constrângere a statului.

IX.3.2.5.2. Sistemul actelor normative

Acele normative nu au valoare în mod izolat, ci doar încadrându-se într-un sistem normativ și subordonându-se finalității acestuia.

Sistemul actelor normative cuprinde:

- a) Constituția;
- b) legile și alte acte cu caracter normativ elaborate de Parlament;
- c) decretele prezidențiale cu caracter normativ;
- d) ordonanțele și hotărârile de guvern;
- e) alte acte normative aparținând organelor centrale și locale ale administrației publice de stat.

Termenul izvor de drept se analizează sub două aspecte:

- în sens material;
- în sens formal.

Izvoarele formale ale dreptului sunt:

1. obiceiul juridic (cutuma);
2. practica judiciară (jurisprudența) și precedentul judiciar;
3. doctrina juridică;
4. contractul normativ;
5. actul normativ.

IX.4. Rezumat

1. Termenul de izvor de drept este analizat sub două accepțiuni sau sensuri:

- izvor de drept în sens material;
- izvor de drept în sens formal.

2. **Izvorul de drept în sens material** desemnează factorii de configurare a dreptului, dreptul natural și rațiunea umană, conștiința juridică. Izvoarele materiale, denumite și izvoare reale sau izvoare substanțiale, cuprind, așadar, factorii economici, sociali, politici, ideologici și de altă natură, principii morale, filosofice, religioase care determină și condiționează apariția normelor juridice.

3. **Izvorul de drept în sens formal** reprezintă forma exterioară, modalitatea concretă de exprimare a dreptului în cadrul sistemelor de drept, pe parcursul evoluției lor istorice.

4. **Izvoarele formale ale dreptului** sunt următoarele:

- a. Obiceiul juridic (cutuma);
- b. Practica judiciară (jurisprudența) și precedentul judiciar;
- c. Doctrina juridică;
- d. Contractul normativ;
- e. Actul normativ.

5. Este recomandat ca fiecare dintre izvoarele formale ale dreptului anterior menționate să fie studiate aprofundat pentru a stabili corect valoarea lor juridică în diferite sisteme de drept.

IX.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Precizați sensurile termenului izvor de drept.
2. Definiți conceptul de izvor de drept în sens material.
3. Definiți conceptul de izvor de drept în sens formal.

4. Enumerați izvoarele formale ale dreptului.
5. Izvoarele formale dreptului sunt următoarele:
 - a. obiceiul juridic(cutuma), practica judiciară și precedentul judiciar, doctrina juridică, contractul normativ, actul normativ;
 - b. principiile fundamentale ale dreptului;
 - c. abrogarea, ajungerea la termen și desuetudinea.
6. Obiceiul juridic(cutuma) – definiție și exemplificare. Valoarea juridică a cutumei în dreptul românesc.
7. Practica judiciară (jurisprudența) – definiție și valoarea juridică în dreptul românesc.
8. Precedentul judiciar - definiție și valoarea juridică în dreptul românesc.
9. Doctrina juridică – definiție și valoarea juridică în dreptul românesc.
10. Contractul normativ - definiție și valoarea juridică în dreptul românesc.
11. Definiția actului normativ.
12. Sistemul actelor normative cuprinde:
 - a. Constituția; legile constituționale; legile organice; legile ordinare; decretul prezidențial (când are caracter normativ); ordonanțele de urgență ale Guvernului; ordonanțele de Guvern; hotărârile de Guvern; ordine, hotărâri, dispoziții, decizii, instrucțiuni etc.;
 - b. principiile fundamentale ale dreptului;
 - c. abrogarea, ajungerea la termen și desuetudinea.
13. Care sunt tipurile de legi:
 - a. legile constituționale, legile organice și legile ordinare;
 - b. ordonanțele și hotărârile de Guvern;
 - c. ordinele, deciziile și dispozițiile.
14. Care sunt sensurile termenului „lege”?

IX.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;

Djuvara Mircea, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;

Grigore-Rădulescu Maria-Irina, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;

Grigore-Rădulescu Maria-Irina, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;

Grigore-Rădulescu Maria-Irina, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;

Ignătescu Camelia, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;

Niemesch Mihail, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;

Plosca Roberta, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;

Popa Nicolae, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;

Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;

Rebreanu Veronica, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;

Vida Ioan, Vida Cristina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Unitatea de învățare X

TEHNICA ELABORĂRII ACTELOR NORMATIVE

X.1. Introducere

În cuprinsul acestei unități de învățare sunt incluse cunoștințe referitoare la tehnica legislativă și la principalele aspecte vizând actele normative.

X.2. Competențe conferite

După parcurgerea celei de-a zecea unități de învățare, studentul va putea defini conceptul de tehnică legislativă, ca parte componentă a tehnicii juridice și va putea prezenta etapele elaborării actelor normative, precum și părțile componente ale acestora. De asemenea, studentul va avea capacitatea de a exemplifica principalele evenimente legislative, toate aceste aspecte fiind reglementate de Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, cu modificările și completările ulterioare.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

X.3. Conținut

X.3.1. Conceptul de tehnică juridică

X.3.2. Componentele tehnicii juridice

X.3.3. Tehnica legislativă

X.3.3.1. Noțiuni

X.3.3.2. Normele de tehnică legislativă

X.3.3.3. Principiile legiferării

X.3.4. Etapele elaborării actelor normative

X.3.5. Părțile constitutive ale actului normativ

X.3.6. Elementele de structură ale actului normativ

X.3.7. Tehnica sistematizării actelor normative

X.3.8. Evenimentele legislative

X.3.1. Conceptul de tehnică juridică

Tehnica juridică reprezintă ansamblul mijloacelor, metodelor, procedeele și tehnicilor utilizate de organele puterii de stat în procesul de inițiere, elaborare, adoptare și aplicare a actelor normative.

X.3.2. Componentele tehnicii juridice

Tehnica juridică include două componente (segmente) principale:

1. tehnica legislativă;
2. tehnica realizării dreptului.

X.3.3. Tehnica legislativă

X.3.3.1. Noțiune

Tehnica legislativă este o componentă a tehnicii juridice, alcătuită dintr-un complex de metode și procedee, menite să asigure o formă corespunzătoare conținutului (substanței) reglementărilor juridice.

X.3.3.2. Normele de tehnică legislativă

Sunt cuprinse în **Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare.**

X.3.3.3. Principiile legiferării

Sunt următoarele:

- A. Principiul fundamentării științifice a activității de elaborare a normelor juridice;
- B. Principiul asigurării unui raport firesc între dinamica și statica dreptului (principiul echilibrului);
- C. Principiul corelării sistemului actelor normative;
- D. Principiul accesibilității și al economiei de mijloace în elaborarea actelor normative.

Să ne reamintim

Tehnica juridică are două componente:

- tehnica legislativă;
- tehnica realizării dreptului.

Tehnica legislativă are la bază:

- a) norme juridice specifice denumite norme de tehnică legislativă cuprinse în **Legea nr. 24/2000, cu modificările și completările ulterioare;**

b) principii proprii denumite principii ale legiferării, respectiv:

- principiul fundamentării științifice a activității de elaborare a normelor juridice;
- principiul asigurării unui raport firesc între dinamica și statica dreptului (principiul echilibrului);
- principiul corelării sistemului actelor normative;
- principiul accesibilității și al economiei de mijloace în elaborarea actelor normative.

X.3.4. Etapele elaborării actelor normative

Principalele etape în elaborarea actelor normative sunt:

A. Inițierea proiectului de lege (propunerii legislative) sau a proiectului altor acte normative;

B. Dezbaterea proiectului de lege (propunerii legislative) sau a proiectului altor acte normative;

C. Adoptarea proiectului de lege (propunerii legislative) sau a proiectului altor acte normative;

D. Promulgarea legii;

E. Publicarea legii și a celorlalte acte normative.

X.3.5. Părțile constitutive ale actului normativ

Sunt reglementate și prevăzute în art. 38 din Legea nr. 24/2000, republicată.

X.3.6. Elementele de structură ale actului normativ

Sunt prevăzute în art. 45 din Legea nr. 24/2000, republicată.

Să ne reamintim

Principalele etape în elaborarea actelor normative sunt:

- inițierea proiectului de lege (propunerii legislative) sau a proiectului altor acte normative;
- dezbaterrea proiectului de lege (propunerii legislative) sau a proiectului altor acte normative;
- adoptarea proiectului de lege (propunerii legislative) sau a proiectului altor acte normative;
- promulgarea legii;
- publicarea legii și a celorlalte acte normative.

X.3.7. Tehnica sistematizării actelor normative

Procesul de sistematizare a actelor normative (reglementărilor juridice) presupune ordonarea acestora în funcție de anumite criterii subiective și obiective.

Ca forme de sistematizare, reținem codificarea și încorporarea.

X.3.8. Evenimentele legislative

Potrivit art. 56 din Legea nr. 24/2000, republicată, după intrarea în vigoare a unui act normativ, pe durata existenței acestuia pot interveni diferite evenimente legislative, cum sunt: modificarea, completarea, abrogarea, republicarea, suspendarea sau altele asemenea.

X.4. Rezumat

1. Tehnica juridică reprezintă ansamblul mijloacelor, metodelor, procedeeleor și tehnicilor utilizate de organele puterii de stat în procesul de inițiere, elaborare, adoptare și aplicare a actelor normative.

2. Tehnica juridică are două componente principale:

- tehnica legislativă;
- tehnica realizării dreptului.

3. Tehnica legislativă este o componentă a tehnicii juridice, alcătuită dintr-un complex de metode și procedee, menite să asigure o formă corespunzătoare conținutului (substanței) reglementărilor juridice.

Tehnica legislativă are la bază:

- norme juridice specifice denumite norme de tehnică legislativă cuprinse în Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- principii proprii denumite principii ale legiferării, respectiv: principiul fundamentării științifice a activității de elaborare a normelor juridice; principiul asigurării unui raport firesc între dinamica și statica dreptului (principiul echilibrului); principiul corelării sistemului actelor normative; principiul accesibilității și al economiei de mijloace în elaborarea actelor normative.

4. Principalele etape în elaborarea actelor normative sunt:

- inițierea proiectului de lege (propunerii legislative) sau a proiectului altor acte normative;
- dezbaterea proiectului de lege (propunerii legislative) sau a proiectului altor acte normative;

- adoptarea proiectului de lege (propunerii legislative) sau a proiectului altor acte normative;
- promulgarea legii;
- publicarea legii și a celorlalte acte normative.

X.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Definiți tehnica juridică și precizați componentele acesteia.
2. Tehnica legislativă reprezintă:
 - a. o metodă de interpretare a normelor juridice;
 - b. un eveniment legislativ;
 - c. un complex de metode și procedee, menite să asigure o formă corespunzătoare conținutului reglementărilor juridice.
3. Care este actul normativ ce cuprinde normele de tehnică legislativă?
4. Enumerați și prezentați principiile legiferării.
5. Enumerați și prezentați etapele elaborării actelor normative.
6. Inițierea proiectului de act normativ constituie:
 - a. o metodă de interpretare a normelor juridice;
 - b. un eveniment legislativ;
 - c. o etapă în elaborarea actelor normative.
7. Adoptarea reprezintă:
 - a. un principiu de drept;
 - b. o normă juridică;
 - c. o etapă a elaborării actelor normative.
8. Enumerați părțile constitutive ale actelor normative și exemplificați-le pe diferite tipuri de acte normative.
9. Titlul actului normativ reprezintă:
 - a. o etapă în elaborarea actelor normative;
 - b. o parte constitutivă a actelor normative;
 - c. un fapt juridic.
10. Definiți codificarea și încorporarea.
11. Enumerați și prezentați evenimentele legislative.

X.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Djuvara Mircea**, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Presentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;
- Ignătescu Camelia**, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;
- Niemesch Mihail**, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;
- Plosca Roberta**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;
- Popa Nicolae**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;
- Rebreanu Veronica**, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;
- Vida Ioan, Vida Cristina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia**, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

X. 7. Tema de control:

„ETAPELE ELABORĂRII ACTELOR NORMATIVE”

Unitatea de învățare XI

REALIZAREA DREPTULUI

XI.1. Introducere

Această unități de învățare tratează distincția între formele realizării dreptului, respectiv realizarea dreptului prin respectarea și executarea dispozițiilor legale și aplicarea dreptului, cu explicații pentru fiecare dintre cele două forme.

XI.2. Competențe conferite

După parcurgerea acestei unități de învățare, studentul va putea face distincția între cele două forme ale realizării dreptului și va fi capabil să prezinte, cu exemple concrete, etapele aplicării dreptului.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

XI.3. Conținut

XI.3.1. Definiția realizării dreptului

XI.3.2. Formele realizării dreptului

XI.3.2.1. Realizarea dreptului prin respectarea și executarea dispozițiilor legale

XI.3.2.2. Realizarea dreptului prin aplicarea normelor juridice de către organele statului (aplicarea dreptului)

XI.3.1. Definiția realizării dreptului

Realizarea dreptului reprezintă procesul de concretizare, de transpunere în viață, a conținutului normelor juridice în cadrul căruia subiectele de drept respectă și execută reglementările legale, iar organele de stat aplică dreptul, în baza și în limitele competenței lor.

XI.3.2. Formele realizării dreptului

Realizarea dreptului îmbracă două forme:

XI.3.2.1. Realizarea dreptului prin respectarea și executarea dispozițiilor legale

XI.3.2.2. Realizarea dreptului prin aplicarea normelor juridice de către organele statului (aplicarea dreptului)

a. Noțiunea aplicării dreptului

- b. Noțiunea și trăsăturile actului de aplicare a dreptului
- c. Etapele procesului de aplicare a dreptului

Să ne reamintim

Realizarea dreptului se poate înlăptui prin două forme:

- Realizarea dreptului prin respectarea și executarea dispozițiilor legale;
- Realizarea dreptului prin aplicarea normelor juridice de către organele statului (aplicarea dreptului).

În aplicarea dreptului, organele competente emit acte de aplicare, ce nu trebuie confundate cu actele normative.

XI.4. Rezumat

1. Realizarea dreptului reprezintă procesul de concretizare, de transpunere în viață, a conținutului normelor juridice în cadrul căruia subiectele de drept respectă și execută reglementările legale, iar organele de stat aplică dreptul, în baza și în limitele competenței lor.

2. Formele realizării dreptului sunt următoarele:

- realizarea dreptului prin respectarea și executarea dispozițiilor legale;
- realizarea dreptului prin aplicarea normelor juridice de către organele statului (aplicarea dreptului).

XI.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Definiți realizarea dreptului
2. Enumerați formele de realizare a dreptului.
3. Prezentați realizarea dreptului prin respectarea și executarea dispozițiilor legale.
4. Definiți aplicarea dreptului.
5. Definiția și trăsăturile actului de aplicare a dreptului.
6. Enumerați și prezentați etapele de aplicare a dreptului.
7. Legea reprezintă:
 - a. o specie de act normativ;
 - b. un act fără conținut normativ;
 - c. un fapt juridic.
8. O hotărâre judecătorească reprezintă:
 - a. un act de aplicare a dreptului;
 - b. un act normativ;

- c. o metodă de interpretare a normelor juridice.
- 9. Un proces-verbal de stabilire a unei contravenții reprezintă:
 - a. un act normativ;
 - b. o metodă de cercetare juridică;
 - c. un act de aplicare a dreptului.

XI.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;
- Ignătescu Camelia**, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;
- Niemesch Mihail**, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și agăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;
- Plosca Roberta**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;
- Popa Nicolae**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;
- Rebreanu Veronica**, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;
- Vida Ioan, Vida Cristina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia**, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Unitatea de învățare XII.

INTERPRETAREA NORMELOR JURIDICE

XII.1. Introducere

În cadrul acestei unități de învățare este prezentată importanța interpretării normelor juridice și a formelor, metodelor și rezultatelor acesteia.

XII.2. Competențe conferite

După parcurgerea acestei unități de învățare, studentul va putea defini conceptul de interpretare a normelor juridice și va fi capabil să utilizeze diferite metode de interpretare, recunoscând rezultatele interpretării.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

XII.3. Conținut

XII.3.1. Definiția și importanța interpretării normelor juridice

XII.3.2. Felurile (formele) interpretării normelor juridice

XII.3.3. Metodele interpretării normelor juridice

XII.3.4. Rezultatele interpretării normelor juridice

XII.3.1. Definiția și importanța interpretării normelor juridice

Definiția interpretării normelor juridice

Interpretarea normelor juridice desemnează procesul logico-rațional de stabilire a sensului și/sau înțelesului exact al normelor juridice în vederea aplicării acestora unor situații și cazuri concrete ce se impun a fi rezolvate (soluționate) de către organele de aplicare a dreptului.

Importanța interpretării normelor juridice

În literatura de specialitate au fost reținute mai multe argumente în susținerea necesității interpretării normelor juridice.

XII.3.2. Felurile (formele) interpretării normelor juridice

În Teoria generală a dreptului interpretarea normelor juridice a fost clasificată clasifică în:

- interpretare oficială;

- interpretare neoficială.

XII.3.3. Metodele interpretării normelor juridice

Metodele de interpretare a normelor juridice, așa cum au fost sintetizate în doctrină, sunt următoarele:

- metoda gramaticală;
- metoda sistematică;
- metoda istorică;
- metoda logică;
- analogia (metoda teleologică).

Să ne reamintim

Pentru a obține rezultate corecte, este necesară utilizarea conjugată a metodelor de interpretare.

XII.3.4. Rezultatele interpretării normelor juridice

În funcție de rezultatele interpretării normelor juridice, interpretarea poate fi:

1. interpretare literală;
2. interpretare extensivă;
3. interpretare restrictivă.

XII.4. Rezumat

1. Interpretarea normelor juridice desemnează procesul logico-rațional de stabilire a sensului și/sau înțelesului exact al normelor juridice în vederea aplicării acestora unor situații și cazuri concrete ce se impun a fi rezolvate (soluționate) de către organele de aplicare a dreptului.

2. Interpretarea normelor juridice îmbracă este de două feluri:

- interpretare oficială;
- interpretare neoficială.

3. Metodele de interpretare a normelor juridice, așa cum au fost sintetizate în doctrină, sunt următoarele:

- metoda gramaticală;
- metoda sistematică;
- metoda istorică;
- metoda logică;
- analogia (metoda teleologică).

4. În funcție de rezultatele interpretării normelor juridice, interpretarea poate fi:

1. interpretare literală;
2. interpretare extensivă;
3. interpretare restrictivă.

XII.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Definiți interpretarea normelor juridice.
2. Care sunt formele interpretării normelor juridice?
3. Explicați interpretarea oficială.
4. Explicați interpretarea neoficială.
5. Enumerați și prezentați metodele de interpretare a normelor juridice.
6. Definiți și exemplificați interpretarea literală.
7. Definiți și exemplificați interpretarea extensivă.
8. Definiți și exemplificați interpretarea restrictivă.
9. Metoda gramaticală este:
 - a. o metodă de cercetare științifică juridică;
 - b. o metodă de interpretare a normelor juridice;
 - c. o metodă cantitativă.

XII.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Djuvara Mircea**, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;

Ignătescu Camelia, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;

Niemesch Mihail, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și agăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;

Plosca Roberta, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;

Popa Nicolae, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;

Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;

Rebreanu Veronica, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;

Vida Ioan, Vida Cristina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Capitolul XIII.

RAPORTUL JURIDIC

XIII.1. Introducere

Această unitate de învățare tratează definiția, trăsăturile subiectele, conținutul și obiectul raportului juridic.

XIII.2. Competențe conferite

După parcurgerea acestei unități de învățare, studentul va putea defini raportul juridic și va avea capacitatea de a prezenta, exemplificând, trăsăturile, conținutul și obiectul acestuia.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

XIII.3. Conținut

XIII.3.1. Definiția raportului juridic

XIII.3.2. Trăsăturile caracteristice ale raportului juridic

XIII.3.2.1. Raportul juridic este un raport social

XIII.3.2.2 Raportul juridic este un raport de suprastructură

XIII.3.2.3. Raportul juridic este un raport volițional

XIII.3.2.4. Raportul juridic este un raport valoric

XIII.3.2.5. Raportul juridic reprezintă o categorie istorică

XIII.3.3. Premisele raportului juridic

XIII.3.4. Subiectele raportului juridic

XIII.3.4.1. Conceptul de subiect de drept

XIII.3.4.2. Capacitatea juridică – condiția calității de subiect de drept

XIII.3.4.3. Clasificarea subiectelor raporturilor juridice

XIII.3.5. Conținutul raportului juridic

XIII.3.6. Obiectul raportului juridic

XIII.3.7. Faptul juridic

XIII.3.1. Definiția raportului juridic

Raportul juridic reprezintă o legătură (relație) socială între participanți determinanți, reglementată de norma juridică, susceptibilă de a fi apărată pe calea forței de constrângere a statului și caracterizată prin existența drepturilor și obligațiilor juridice.

XIII.3.2. Trăsăturile caracteristice ale raportului juridic

Raportul juridic prezintă următoarele trăsături:

XIII.3.2.1. Raportul juridic este un raport social

XIII.3.2.2. Raportul juridic este un raport de suprastructură

XIII.3.2.3. Raportul juridic este un raport volițional

XIII.3.2.4. Raportul juridic este un raport valoric

XIII.3.2.5 Raportul juridic reprezintă o categorie istorică

XIII.3.3. Premisele raportului juridic

Aceste premise sunt următoarele:

- norma juridică;
- subiectele de drept;
- faptele juridice.

XIII.3.4. Subiectele raportului juridic

XIII.3.4.1. Conceptul de subiect de drept

Subiect al raportului juridic este titularul drepturilor și obligațiilor juridice de natură a da naștere, a modifica sau stinge un raport juridic determinat.

XIII.3.4.2. Capacitatea juridică – condiție a calității de subiect de drept

Capacitatea juridică reprezintă aptitudinea recunoscută de lege persoanelor fizice și juridice de a fi titulare de drepturi și obligații juridice, fiind o condiție a calității de subiect de drept.

XIII.3.4.3. Clasificarea subiectelor raporturilor juridice

În funcție de posibilitatea ca activitățile umane să fie realizate în mod individual sau în forme colective, subiectele raportului juridic pot fi:

1. subiecte individuale;
2. subiecte colective.

XIII.3.5. Conținutul raportului juridic

Conținutul raportului juridic cuprinde ansamblul drepturilor și obligațiilor subiecților participante la un raport juridic determinat, așa cum sunt prevăzute de norma juridică.

XIII.3.6. Obiectul raportului juridic

Obiectul raportului juridic este reprezentat de conduita umană ce se realizează de către subiecții raportului juridic ca urmare a exercitării drepturilor și îndeplinirii obligațiilor ce le revin.

Să ne reamintim

Conținutul raportului juridic nu trebuie confundat cu obiectul acestuia.

XIII.3.7. Faptul juridic

Faptul juridic reprezintă orice împrejurare, stare de fapt reală, eveniment sau faptă săvârșită fără intenția de a produce efecte juridice, dar care se produc în baza dreptului obiectiv.

XIII.4. Rezumat

1. Raportul juridic reprezintă o legătură (relație) socială între participanți determinanți, reglementată de norma juridică, susceptibilă de a fi apărată pe calea forței de constrângere a statului și caracterizată prin existența drepturilor și obligațiilor juridice.

Raportul juridic prezintă următoarele trăsături:

- este un raport social;
- este un raport de suprastructură;
- este un raport volițional;
- este un raport valoric;
- reprezintă o categorie istorică.

2. Premisele raportului juridic sunt următoarele:

- norma juridică;
- subiecții de drept;
- faptele juridice.

3. Subiect al raportului juridic este titularul drepturilor și obligațiilor juridice de natură a da naștere, a modifica sau stinge un raport juridic determinat.

4. Conținutul raportului juridic cuprinde ansamblul drepturilor și obligațiilor subiectelor participante la un raport juridic determinat, așa cum sunt prevăzute de norma juridică.

Obiectul raportului juridic este reprezentat de conduita umană ce se realizează de către subiectele raportului juridic ca urmare a exercitării drepturilor și îndeplinirii obligațiilor ce le revin.

5. Faptul juridic reprezintă orice împrejurare, stare de fapt reală, eveniment sau faptă săvârșită fără intenția de a produce efecte juridice, dar care se produc în baza dreptului obiectiv.

XIII.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Definiți raportul juridic și prezentați trăsăturile acestuia.
2. Enumerați premisele raportului juridic.
3. Definiți conceptele de persoană în sens juridic, subiect de drept și subiect al raportului juridic.
4. Care sunt subiectele de drept individuale?
5. Care sunt subiectele de drept colective?
6. Explicați de ce capacitatea juridică este o condiție a calității de subiect de drept?
7. Ansamblul drepturilor și obligațiilor subiectelor participante la un raport juridic determinat, prevăzute de norma juridică reprezintă:
 - a. conținutul raportului juridic;
 - b. obiectul raportului juridic;
 - c. o formă de răspundere juridică.
8. Conduita umană ce se realizează de către subiectele raportului juridic ca urmare a exercitării drepturilor și obligațiilor ce le revin reprezintă:
 - a. conținutul raportului juridic;
 - b. obiectul raportului juridic;
 - c. o formă de răspundere juridică.
9. Definiți faptul juridic.
10. Definiți și exemplificați evenimentele (faptele juridice involuntare) și acțiunile umane (faptele juridice voluntare).

XIII.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;

Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;

Djuvara Mircea, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;

Grigore-Rădulescu Maria-Irina, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;

Grigore-Rădulescu Maria-Irina, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;

Grigore-Rădulescu Maria-Irina, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;

Ignătescu Camelia, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;

Niemesch Mihail, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și agăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;

Plosca Roberta, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;

Popa Nicolae, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;

Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;

Rebreanu Veronica, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;

Vida Ioan, Vida Cristina, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

Capitolul XIV.

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ

XIV.1. Introducere

Această unitate de învățare cuprinde cunoștințe referitoare la noțiunea, formele și condițiile răspunderii juridice.

XIV.2. Competențe conferite

După parcurgerea ultimei unități de învățare, studentul va putea defini răspunderea juridică și va fi capabil să expună formele și condițiile acesteia.

Durata medie de parcurgere a acestei unități de învățare este de aproximativ 2 ore.

XIV.3. Conținut

XIV.3.1. Noțiunea răspunderii juridice

XIV.3.2. Formele răspunderii juridice

XIV.3.3. Condițiile răspunderii juridice

XIV.3.1. Noțiunea răspunderii juridice

Răspunderea juridică este un raport juridic creat de norma juridică între persoana care a încălcat dispoziția legii și stat, reprezentat de organele de aplicare a legii.

XIV.3.2. Formele răspunderii juridice

Principalele forme ale răspunderii juridice sunt următoarele:

- răspunderea civilă;
- răspunderea administrativă;
- răspunderea penală;
- răspunderea specială.

Să ne reamintim

Răspunderea juridică, în oricare din formele ei, nu se confundă cu responsabilitatea juridică.

XIV.3.3. Condițiile răspunderii juridice

Pentru declanșarea răspunderii juridice, în oricare din formele sale, este necesară îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

- a) conduita ilicită;
- b) vinovăția;
- c) legătura de cauzalitate între fapta săvârșită și rezultatul acesteia.

XIV.4. Rezumat

1. Răspunderea juridică este un raport juridic creat de norma juridică între persoana care a încălcat dispoziția legii și stat, reprezentat de organele de aplicare a legii.

2. Trăsăturile caracteristice ale răspunderii juridice sunt următoarele:

- este un raport juridic de constrângere;
- conținutul acestui raport este format din drepturile și obligațiile ce iau naștere prin încălcarea unei norme juridice;
- obiectul răspunderii juridice este sancțiunea ce se aplică de către organul de aplicare a dreptului;
- răspunderea intervine în baza legii, adică este întotdeauna legală;
- stabilirea formei răspunderii este prerogativa unor organe special abilitate ale statului.

3. Formele răspunderii juridice sunt următoarele:

- răspunderea civilă;
- răspunderea administrativă;
- răspunderea penală;
- răspunderea specială.

4. Pentru declanșarea răspunderii juridice, în oricare din formele sale, este necesară îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

- a) conduita ilicită;
- b) vinovăția;
- c) legătura de cauzalitate între fapta săvârșită și rezultatul acesteia.

XIV.5. Test de evaluare a cunoștințelor

1. Definiți răspunderea juridică.

2. Realizați o analiză comparativă a răspunderii și a responsabilității.

3. Enumerați formele răspunderii juridice.

4. Condițiile răspunderii juridice sunt:

- a. conduita ilicită, vinovăția și legătura de cauzalitate între fapta săvârșită și rezultatul acesteia;

- b. răspunderea civilă, răspunderea penală și răspunderea administrativă;
 - c. subiectele, conținutul, obiectul.
5. Răspunderea penală reprezintă:
- a. o formă a răspunderii juridice;
 - b. un principiu al legiferării;
 - c. o condiție a răspunderii juridice.

XIV.6. Bibliografie recomandată

- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;
- Ignătescu Camelia**, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;
- Niemesch Mihail**, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și agăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;
- Plosca Roberta**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;
- Popa Nicolae**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;
- Rebreanu Veronica**, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;
- Vida Ioan, Vida Cristina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia**, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

BIBLIOGRAFIE

- Albici Mihail**, *Nevoia de drept*, Ed. Hamangiu, București, 2021;
- Barac Lidia**, *Elemente de teoria dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2021;
- Bleoancă Alexandru**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. Hamangiu, București, 2018;
- Boghirnea Iulia**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Sitech, Craiova, 2011;
- Craiovan Ion**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- Cristea Simona, Claudiu Munteanu-Jipescu**, *Doctrină juridică*, curs și caiet de seminar, ediția a IX-a, Ed. Universul Juridic, București, 2021;
- Cristea Simona**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Dănișor Dan Claudiu, Dogaru Ion, Dănișor Gheorghe**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- Djuvara Mircea**, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2019;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - Prezentări Power Point audio săptămânale și Expuneri Power Point audio săptămânale postate pe Google Classroom*;
- Grigore-Rădulescu Maria-Irina**, *Teoria generală a dreptului - suport de curs*, Biblioteca electronică;
- Ignătescu Camelia**, *Lecții de Teoria generală a dreptului*, Ed. Hamangiu, București, 2014;
- Niemesch Mihail**, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016;
- Plosca Roberta**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 4, Ed. C.H. Beck, București, 2016;
- Popa Nicolae**, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2020;
- Popescu Sofia, Hrestic Maria-Luiza, Serban Alexandrina, Stancu Radu, Viziteu Madalina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2016;
- Rebreanu Veronica**, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022;
- Șerban Alexandrina**, *Dreptul – ca sistem*, Ed. Hamangiu, București, 2012;
- Vida Ioan, Vida Cristina**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia**, *Teoria generală a dreptului*, Ediție revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2019.